

Fondator:

Mitropolitul
ANDREI
ȘAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 152

SIBIU

1 și 15
ianuarie

2004

Nr. 1—4

Gând bun la început de an*

Ne-a ajutat Dumnezeu să petrecem anul care a trecut, cu pace, iar acum ne-a hărăzit să începem un Nou An, pe care, dacă Dumnezeu va voi, îl vom trăi împreună. E mare lucru acesta, că ne-a mai dat Dumnezeu încă un an. Sigur, nu fiecare îl simte la fel cum îl simt eu, de pildă. Eu îl simt ca pe încă o favoare a lui Dumnezeu, pe care ne-o acordă tuturor, și în special mie. De aceea, eu îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru că n-am crezut că o să ajung aici. Dar, iată, Dumnezeu mi-a dat totuși forța, puterea să ajung, și de aceea îl laud și mă închin, căci e mare minunea Lui. Dacă Dumnezeu a vrut să trăim încă, e pentru că în vederile Lui fiecare din noi își are destinul lui. Eu mă bucur că destinul nostru, al tuturor a fost să mai trăim încă un an.

Dumnezeu să vă facă parte tuturor de bunătațile Sale și să vă ajute să trăiți în noul an cu pace, cu sănătate, cu tot ceea ce fiecare își dorește pentru sine și pentru familie.

Sărbătorim azi și pe unul dintre marii sfinți din primele patru secole creștine. Este Sfântul Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei, care a păstorit acel scaun episcopal între 370—379.

S-a născut într-o familie binecuvântată de Dumnezeu, care a dat Bisericii trei episcopi și două sfințe cuvioase. Este poate acesta un caz unic în istoria creștină.

În tinerețe, acest veștit bărbat și-a agonisit o înaltă

cultură, studiind în celebrele centre academice de la Cezareea Capadociei, Constantinopol și Atena. Dar peste toată agoniseala minții a așternut podoaba virtuților creștine.

Este cunoscut ca un mare și profund gânditor și scriitor, un orator și liturghisitor de excepție, un ascet, care a biruit toate ispitele dar și un neîntrecut chivernisitor al treburilor administrative bisericești. O teologie adâncă dar și o operă socială de o largă cuprindere — aceasta este moștenirea pe care ne-a lăsat-o Sfântul Vasile.

Este autorul Sfintei Liturghii care îi poartă numele și care este rânduită a se săvârși de zece ori pe an, din care de șapte ori se celebrează în Postul cel Mare.

Călugăr îmbunătățit, Sf. Vasile cel Mare a înzestrat Biserica cu scrieri cardinale după care s-a orânduit viața călugărească în modul cel mai fericit posibil. Amintim doar câteva dintre scrierile sale dedicate monahilor: Constituțiile monahale și Regulile mari și Regulile mici.

Pe planul slujirii sociale, Sf. Vasile cel Mare a întemeiat o instituție de ocrotire și binefacere în care erau tratați, ocrotiți și mângăiați dezmoșteniții soartei, inclusiv păgânii. Este vorba de „Vasiliada”, un complex de instituții de binefacere și slujire creștină.

Dintre scrierile sale amintim: Cuvânt către tineri sau cum pot să întrebunțeze cu folos literatura scriitorilor păgâni, Comentar la Psalmi, Despre post, Contra lui Eunomie, în care apără învățătura despre Sfânta

Treime, Despre Sfântul Duh, Omilii la Hexaimeron, Omilii la Psalmi, Panegirice la mai mulți martiri creștini, Nomocanonul sau Colectia de canoane în 14 titluri.

În urmă cu ani, când s-a alcătuit un volum comemorativ dedicat împlinirii a 1600 de ani de la săvârșirea sa din această lume, am scris și eu un studiu despre „Ideile sociale oglindite în viața și activitatea Sfântului Vasile cel Mare”. Reproduc de acolo o singură frază: „Nu este deloc lipsit de interes să știm cum s-a situat Sfântul Vasile cel Mare față de societatea vremii sale. În măsura în care problemele față de care s-a situat el, atunci, mai sunt încă și problemele noastre, de azi, vom putea avea în el un model, o autoritate”.

Sunt convins că astfel de probleme, precum sărăcia, suferința, vrajba, războiul, erezia, necredința, pe care le-a stigmatizat Sf. Vasile, mai sunt din nefericire actuale și azi, așa că, iată, marele ierarh ne poate fi model de urmat și îndrumător în lucrarea și implicarea noastră în slujirea Bisericii și a societății în care trăim.

Înceind cuvântul meu, vă doresc să aveți parte de sănătate și bucurie, și să ne dăm în grija lui Dumnezeu. Maica Domnului să fie cu noi în toate zilele vieții noastre, și să ne dea tuturor puterea sufletească, de a trăi o viață creștină cum se cuvine.

Dumnezeu să vă ajute și să vă binecuvânteze acum și pururi și în vecii vecilor AMIN.

† ANTONIE
Mitropolitul Ardealului

Unirea din 1859 a Principatelor Române

La 24 ianuarie 2004, se împlinesc 145 de ani de la marele fapt al Unirii Moldovei cu Țara Românească. Cunoașterea trecutului neamului face posibilă descifrarea dorințelor și a aspirațiilor lui, în vederea realizării destinului său.

În discursul său din 7 octombrie 1857 la Adunarea ad-hoc din Moldova, Mihail Kogălniceanu a arătat că Unirea Principatelor Române, Moldova și Muntenia, într-un singur stat, o găsea a fi firească. Socotea că odată împlinită, Unirea va fi chezașia fericirii generațiilor viitoare. Aceasta a fost cea mai generală dorință nutrită de generațiile trecute și tot ea a încălzit sufletul generației actuale. În cele două principate, Moldova și Valahia, este același popor omogen, cu același început și același nume, cu aceeași limbă și aceeași religie, cu aceeași istorie, aceleași instituții, cu aceleași legi și obiceiuri. Avem aceleași dureri și temeri, dar și aceleași speranțe, cu același viitor de asigurare, cu aceleași obiective de îndeplinit. Dorim această unire, nu ca să amenințăm popoare, ci spre a ne asigura drepturile și pacea noastră.

În a sa Istoria Românilor din Dacia Traiană, A. D. Xenopol arată că mai înainte ca dorința unirii dintre Moldova și Muntenia să treacă de la o pornire instinctivă spre a întroca țările lor, în întinderi mai mari, fără a-și fi dat seama de nevoia legării împreună a mădularilor lor răschirate, de fapt unirea a fost oarecum predestinată, prin condițiile geografice și istorice, în care și-au desfășurat viața. Acest istoric mai afirmă, că la Unirea tuturor Românilor, nici chiar Mihail Viteazul n-ar fi avut o idee lămurită despre nevoia unirii lor. Totuși Mihail Viteazul are foarte mare merit pentru ideea de a fi pus cadrul exterior al unirii și de a le fi arătat urmașilor pânza ce trebuie să fie umplută cu marele tablou al patriei noastre.

În marele entuziasm al nădejdi de Unire a Principatelor Române, s-a putut vorbi de adevărate lupte pentru triumful ideii de unire. Ca unul care a fost martor la evenimentele unice din istoria Moldovei, privi-

toare la Unirea într-o singură țară a Principatelor Române, N. Gane, în ale sale istorisiri „Din timpurile Unirii”, redă în mod emoționant faptele ce au zguduit inima mult încercatului nostru popor. Mulți dintre cei ce și-au însușit ideea mare a Unirii, erau gata pentru a face orice jertfe cu avuții lor și cu persoana lor proprie. Cu câtă abnegațiune se acționa atunci pentru realizarea Unirii, ce se arăta ca un soare luminos. În calea suflării de reînviere ce trecea atunci peste țară, nu era obstacol care să o stăvilească.

Cu toate acestea au fost în acea vreme dușmani înverșunați ai Unirii, atât din afara țării, cât și din lăuntrul ei. Din afară erau împărățiile: Austria și Turcia, care nu vedeau cu ochi buni curentul unionist de la noi. Nu-i era indiferent acestă nici Angliei, ca adept al integrității imperiului otoman. Din lăuntrul țării, bătrâna clasă privilegiată, refractară la orice idee de progres, căuta să-i înșămănte pe unioniști, cu pericolele ce ar putea să vină asupra lor.

Centrele de întrunire și consfătuire ale unioniștilor erau la Iași, iar în județul Suceava, la mănăstirea Slatina, unde egumen era Calinic Miclescu, viitor mitropolit primat al României. Dintre fruntașii comitetelor de acțiune, demni de menționat au fost: Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Costache Negri, Al. I. Cuza. În aceste centre se discutau planurile de luptă, se întrețineau legăturile cu celelalte centre, împărțându-se rezultatele obținute. Toți erau conștienți de sacrificiile la care erau chemați a le suporta, fără a avea în vedere foloase personale. În fața lor aveau jelu mare, pe care marii înaintași n-au reușit să-l atingă. Sunt în viața popoarelor momente de înălțare a inimilor care îi fac pe adepții lor a fi capabili de orice jertfe.

Spre a-i desbata pe tineri de ideea unirii, caimacanul Vogoride le-a trimis prin poșta decrete de boierii, cu care spera să-i cumpere

(Continuare în pag. a 2-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

În prag de Nou An, în rugăciune și reculegere

Cu bucurie și sfântă emoție am pășit cu toții în Noul An 2004.

Cu bucurie pentru că după ce ne-am învrednicit de prăznuirea Sfințelor Sărbători ale Nașterii Domnului în pace și sănătate, am ajuns și ziua de început a Noului An.

Cu sfântă emoție ne-am despărțit de anul ce tocmai s-a încheiat, și ne-am apropiat parcă cu teamă și sfială de Noul An. Câte gânduri, câte planuri mai îndrăznețe și mai intrinsece ne facem în această zi a Noului An și cu toții-l dorim ca să fie un an fericit, binecuvântat și cu multe împliniri și realizări în viața personală și comunitară.

Și ce ne-am putea oare dori și nouă și celor de aproape ai noștri în anul ce vine decât sănătate trupască și sufletească, pentru că după vorba înțeleaptă a românului „sănătatea-i bogăție”. Dacă ești sănătos poți realiza multe, poți să-ți pui în valoare toate aptitudinile și însușirile cu care ai fost înzestrat de către Dumnezeu, poți să lucrezi binele propriu și pe cel comun, poți să te bucuri de împliniri sfinte în viață. Urările care se fac acum la început de nou an se referă tocmai la aceste lucrări că-

rora ar trebui să le dăm o importanță deosebită.

Și pe plan duhovnicesc dorim de Anul Nou au o conotație aparte, căci și sufletul la fel ca și trupul are nevoie de primenire spirituală, de fortificare, în fața ispitelor și a încercărilor vieții.

Revelionul de o noapte se continuă cu unul perpetuu pentru suflet care trebuie să fie în stare de priveghere în orice moment intru întâmpinarea Marelui, după pilda celor 10 fecioare.

A devenit o tradiție deja ca oamenii să întâmpine soseala Noului An în rugăciune, în biserică. De la an la an și în orașul Sibiu și mai ales în Catedrala mitropolitană, numărul celor care fac acest lucru este deosebit de mare. La Catedrală, în noaptea dintre ani era parcă o atmosferă de zi de Paști, peste o mie de credincioși, majoritatea tineri au ținut să

fie prezenți, uniți în rugăciune în fața sfântului altar și să implore harul și binecuvântarea lui Dumnezeu asupra lor și a celor dragi lor.

În întreaga lume milioane de credincioși au întâmpinat Noul An în rugăciune și reculegere, departe de tumultul și exuberanța petrecerilor organizate cu acest prilej.

Ne-am rugat cu toții ca noul an să fie un an cu pace, cu binecuvântare, cu ploaie la vreme și vânturi potrivite, cu soare și cu tot ceea ce este necesar pentru „bună întocmirea văzduhului și pentru îmbelșugarea roadelor pământului” (un „an al milei Domnului” (Luca 4, 19),

Ne-am rugat ca Dumnezeu să ne dea tuturor putere și tărie în lupta noastră cu păcatul și cu fărâdelegea, în așa fel încât să devenim oameni noi, dăruți total lui Hristos și Sfintei Sale Biserici și în același timp semenilor noștri.

Fie ca Noul An 2004 să fie pentru fiecare dintre noi, un an fericit și cu multe împliniri în activitatea profesională și cu dorințe noi de a sluji lui Dumnezeu și semenilor.

La mulți ani!

† VISARION RĂȘINĂREANU

episcop-vicar
Sibiu

Vizita pr. prof. dr. Ioan Sauca, directorul Institutului Ecumenic de la Bossey — Elveția, la Sibiu

În zilele de 24 și 25 noiembrie 2003 a avut loc vizita pr. prof. dr. Ioan Sauca, directorul Institutului Ecumenic de la Bossey — Elveția, la Sibiu, ca urmare a invitației Decanului Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” de a participa la Simpozionul dedicat centenarului pr. prof. Dumitru Stăniloae.

Dorim să precizăm că oaspetele și-a făcut studiile universitare la Sibiu, iar după efectuarea unei perioade de specializare în străinătate (la Bossey — Elveția și Birmingham — Anglia), a revenit la Sibiu, fiind numit asistent, iar mai apoi lector la Disciplina Mișologie și Ecumenism.

În 1990 s-a transferat la București, lucrând în cadrul sectorului Relații Externe Bisericești al Patriarhiei Române, de unde a plecat la Bossey, spre a activa în cadrul Institutului Ecumenic al cărui director a devenit între timp.

Seriozitatea cu care și-a onorat responsabilitatea și bunele rezultate înregistrate în cadrul institutului, atât pe plan administrativ-gospodăresc, cât și pe plan didactic-ecumenic, cu prilejul sărbătoririi semicentenarului Institutului, părintele prof. dr. Ioan Sauca a fost reconfirmat în funcția de director, de această dată pe durată nelimitată. Faptul în sine este sugestiv pentru contribuția pe care Biserica noastră și-o aduce în susținerea misiunii pe care o are de îndeplinit Consiliul Ecumenic al Bisericilor, de la Geneva.

Dorim să precizăm că pe parcursul celor cincizeci de ani de existență a Institutului Ecumenic de la Bossey —, un număr impresionant de tineri teologi români au beneficiat de burse la acest institut, iar unii dintre ei au studiat în paralel și la Facultatea de Teologie protestantă din cadrul Universității de la Geneva. În întoarcerea în țară, mulți dintre aceștia au devenit membri ai Sf. Sinod, profesori de teologie, consilieri eparhiali. Până în ziua de azi, Biserica noastră cultivă astfel de relații cu Institutul Ecumenic de la Bossey.

Revenind la programul pr. prof. dr. Ioan Sauca la Sibiu, dorim a arăta că în cursul dimineții de 27 noiembrie 2003, oaspetele a prezentat istoricul, organizarea și activitatea Institutului al cărui director este, apoi a vorbit despre situația actuală a ecumenismului contemporan. Au participat profesorii, studenții, masteranzii și unii doctoranzi ai facultății, care stimulați de actualitatea temelor abordate de conferențieri s-au angajat în discuții și au adresat întrebări.

Apreciem că întâlnirea cu oaspetele de la Geneva a avut o importanță cu totul aparte, tinerii teologi de la Sibiu, având posibilitatea de a cunoaște dintr-o sursă avizată situația actuală a Mișcării ecumenice.

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. D. ABRUDAN

Pagini din istoria politică și bisericească a vechiului Sibiu (IV)

FRATERNITĂȚI RELIGIOASE LAICE SIBIENE ÎNAINTE DE REFORMĂ

Nemulțumirea autorităților sibiene față de neînsemnata asistență socială desfășurată de mănăstiri a avut drept urmare reunirea celor mai de frunte cetățeni ai Sibiului în diferite fraternități religioase laice. Asemenea organizații au fost înființate și în alte orașe ardeleni sau chiar apusene (aici încă de la începutul secolului al XIII-lea), clerul de mir acordându-le întregul sprijin, văzând în ele un mijloc de a contracara marea influență deținută în societate de clerul monahal. Documentele atestă existența a mai multor asemenea fraternități laice la Sibiu, cea mai importantă fiind *fraternitas excelsi et mirifici Sacramenti Corporis et Sanvini Christi*, mai pe scurt Fraternitatea Sf. Sacrament al Trupului și Sângelui Domnului, înființată în anul 1372, și care avea

drept țel creșterea evlaviei poporului și asigurarea unei înmormântări creștinești pentru toți sârăcii și străinii care decedau pe teritoriul orașului. Această fraternitate a fost încurajată și sprijinită de Magistratul orașenesc, astfel că de-a lungul deceniilor a putut organiza numeroase procesiuni religioase. În biserica parohială Sf. Maria a instalat un altar deosebit, la care un capelan slujea Liturgia zilnic (la Misa de joi trebuia să ia parte toți membrii fraternității).

Alte frățietăți sibiene erau cea a Sf. Ana (*fraternitas sanctae Anna*), apoi *fraternitas sedis Cibiniensis*, ori cea a Sf. Ioan (care reunea calfele de cizmari). Totodată, trebuie reținut faptul că fiecare breaslă meșteșugărească era în același timp și o comunitate religioasă. Statutele breslelor cuprindeau articole speciale în care se stipula grija pentru altarele din diferite biserici, unde capelanii ai breslelor trebuiau să celebreze Misa. Au existat, de asemenea, și asociații religioase ale tinerilor (de ambele sexe). Iar în anul 1524, 90 de membri ai unor astfel de asociații de tineret din mai multe orașe sasești din Ardeal au organizat un pelerinaj la mănăstirea Sf. Paul din Trier (Germania).

Din documentele emise de aceste fraternități rezultă existența unei strânse colaborări între conducerea politică a orașului și clerul mirean (care slujea la altarele diferitelor biserici nemănăstirești) din Sibiu. Magistratul deținea dreptul de patronat asupra Bisericii din oraș, supraveghind întreaga viață spirituală. Astfel, fraternitatea Sf. Sacrament al Trupului și Sângelui lui Hristos a fost întemeiată de plebanul orașenesc Johann, care a cerut mai apoi autorizația de funcționare din partea Magistratului, nu a decanului capitulului și nici a prepozitului. Preotul orașenesc, rectorul școlii și predicatorul orașului erau aleși de Magistrat, iar după 1495 și de Centumvirat.

Poziția socială a plebanului orașenesc nu era mai puțin de invidiat, deoarece suma încasată de el din partea locuitorilor orașului (prin plata de către aceștia a dijmei) era considerabilă. El beneficia în plus și de scutirea de impozite pentru toate proprietățile din oraș. Însă datoria lui era să-i plătească pe ceilalți slujitori bisericești: predicatorii, precum și numeroșii capelanii care slujeau la altarele diferitelor biserici și capele din oraș (în jurul anului 1477 existau în Sibiu 26 de capelanii).

RĂSPÂNDIREA PRIMELOR IDEI ALE REFORMEI LA SIBIU (1519—1543)

La doi ani după emiterea tezelor de la Wittenberg, în anul 1519, un grup de negustori care participaseră la târgul de la Leipzig au adus la Sibiu mai multe foi volante cu scrieri ale lui Martin Luther. În acest fel au pătruns în cetate de pe malurile Căminului cele dintâi idei ale Reformei. Acestea au fost receptate cu deosebit interes, fiind promovate de cercurile conducătoare ale patriciatului orașenesc. Răspândirea atât de rapidă a ideilor reformatoare a fost favorizată de faptul că societatea din orașele sasești atinsese un nivel de dezvoltare similar cu cel din centrele urbane din Apusul Europei. Chiar cu aproximativ un veac și jumătate înaintea Reformei religioase, în Sibiu erau consemnate 19 bresle și 25 de meșteșuguri, în timp ce în Augsburg existau doar 16 bresle cu 20 meșteșuguri, iar în Strassburg (Alsacia, azi Franța) 28 de meșteșuguri. Este astfel explicabilă participarea negustorilor sași la marile târguri germane.

Pe de altă parte, în Sibiu se desfășura o bogată viață culturală. Prima atestare documentară a școlii din Sibiu datează din anul 1380, însă ea are o vechime mult mai mare, din moment ce primele școli populare de pe *Fundus Regius* sunt atestate, în capitolul Oraștie, în anul 1334 (școala populară din Sebeș este atestată încă din anul 1352). Grija pentru aceste școli o purta atât parohia (dascălul se afla sub autoritatea preotului paroh local), cât și comuna politică (dotarea materială a școlii era făcută din bugetul local). Școala populară din Sibiu era situată chiar lângă biserica parohială, deci pe locul în care azi se află Liceul Brukenthal. Este vorba de o clădire etajată — la parter se aflau clasele elevilor, iar la etaj locuințele dascălilor. Pe de altă parte, un număr însemnat de tineri sași și-au desăvârșit studiile la universitățile apusene, precum Viena, Cracovia, Roma, Praga, Heidelberg, Leipzig, Padova, Bologna, Ferrara, Pisa, Siena, Paris (Sorbonne), Orleans, Bourges, Poitiers, Anjou. De exemplu, între anii 1402—1522 au studiat la Cracovia cel puțin 116 tineri sași (doar între anii 1407—1500 au promovat aici cel puțin 15 sibiieni, iar numărul celor care au urmat studiile, fără să promoveze a fost mai mare), iar între anii 1377—1530 au studiat la Universitatea din Viena 1014 tineri sași ardeleni (cei mai mulți din Brașov și Sibiu, anume 174, respectiv 173 de tineri). Doar între anii 1501—1506 au fost înmatriculați la Viena 220 ardeleni, dintre care 36 sibiieni. Prin urmare, în jurul anului 1500, numeroși preoți din satele sasești aveau studii universitare (este elocvent în acest sens o decizie a capitulului brașovean, din anul 1444, care impunea fiecărui candidat la hirotonie studii universitare în Apus), iar unii chiar și studii postuniversitare (de pildă, preotul din Gușterița avea Doctoratul în Drept canonic). În aceste condiții, legăturile culturale ale cetății sibiene cu spațiul german au fost deosebit de intense, fiind

deci explicabilă prezența aici a unui exemplar al *Bibliei* în limba germană, tipărit în anul 1483.

Așadar, ideile de reformare a Bisericii au găsit în Transilvania, la fel ca și în Apusul Europei, „un teren deja gata pregătit”, astfel că vârfurile patriciatului saseșesc nu doar că au receptat ideile de la Wittenberg, ci le-au și promovat.

O caracteristică a Reformei luterane din Ardeal este constituită tocmai de faptul că a fost generalizată în toate teritoriile sasești, printr-un ordin al *Universității* politice, din anul 1550. Sprijinul politic a fost acordat chiar de la început. Curând după întoarcerea negustorilor de la târgul din Leipzig (1519), au sosit la Sibiu și doi predicatori luterani din Silezia, care și-au putut desfășura activitatea la adăpostul politic oferit de comitele națiunii sasești, Markus Pempflinger.

În anul 1524, regele Ungariei Ludovic II și arhiepiscopul de Estergom au cerut Magistratului din Sibiu să întreprindă măsuri împotriva celor care răspândeau idei luterane. La 9 martie, regele Ludovic II a ordonat strângerea și arderea cărților cu conținut protestant. Iar la 15 august, căpetenia bisericească a Ungariei și-a exprimat indignarea pentru faptul că „însăși o parte a clerului din capitolul Sibiului a căzut în erezia lui Luther”, cerând decanului și plebanilor din capitulurile Sibiu și Brașov să atenționeze în fiecare duminică poporul să nu primească scrierile luterane. În vara aceluiași an, regele a trimis la Sibiu doi reprezentanți, cu misiunea de a stărpi în oraș noua învățătură. Misiunea acestora însă a eșuat, datorită sprijinului acordat noii învățături de membrii Magistratului. Unul dintre ei, Johann Hecht, a pus la dispoziția noii mișcări chiar și casa sa, transformând o încăpăre în cea dintâi capelă luterană a orașului. Acolo s-a slujit pentru prima dată în limba germană (de fapt în dialectul saseșec) și tot acolo un fost călugăr dominican propovăduia ideea precum zădărniciile posturilor și a cinstirii icoanelor. Preotul orașenesc a fost apoi obligat de Magistrat să accepte în mai multe biserici predicatori luterani, pe care să-i plătească din dijmele credincioșilor sibiieni. Nu este de mirare că populația a încetat să mai acorde clericilor catolici cinstirea cuvenită, refuzând să mai participe la misa catolică. În schimb, breslele au început să-i cheme tot mai des pe predicatorii protestanți la reuniunile lor. Întreaga ordine publică părea distrusă. Membrii curentului reformator religios au pus în anul 1524 stăpânire chiar și pe una din principalele biserici din oraș, anume cea cu hramul Sf. Elisabeta.

În aceste condiții, în primăvara anului 1526, regele Ludovic II i-a cerut comitelui Pempflinger să-i pedepsească pe conducătorii luterani din Sibiu. La 19 iulie a urmat o nouă scrisoare, în care regele îi reproșa conducătorului națiunii sasești indiferența în problemele religioase, amenințându-l cu

(Continuare în pag. a 4-a)

PAUL BRUSANOWSKI

○ ÷ ○ ÷ ○ ÷ ○ ÷ ○ ÷ ○ ÷ ○ ÷ ○

Vizita pr. prof. dr. Ioan Sauca la Sibiu

(Urmare din pag. 1)

Conducerea facultății a făcut propunerea ca începând cu anul universitar 2004/2005, părintele profesor și director dr. Ioan Sauca să-și lărgască sfera activității didactice și la Sibiu, urmând a preda cursurile de ecumenism și eclesiologie. Se așteaptă confirmarea acestei propuneri. Tot în cursul dimineții de 24 noiembrie 2003, pr. prof. dr. Ioan Sauca, însoțit de decanul facultății, a făcut o vizită înalt Prea Sfințitului Mitropolit Antonie, căruia i-a prezentat aspecte legate de activitatea instituției pe care o conduce.

În continuare, respectiv în după-amiaza zilei de 24 noiembrie și pe parcursul zilei de 25 noiembrie, oaspetele a participat la simpozionul dedicat centenarului pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, în cadrul căruia a prezentat o comunicare.

Reîntâlnirea cu un fost dascăl al facultății noastre, recunoscut astăzi ca o personalitate a ecumenismului contemporan, a constituit un prilej de bucurie și comuniune sufletească.

■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■

Unirea din 1859 a Principatelor Române

(Urmare din pag. 1)

re și să le stingă focul de care ei erau însuflețiți. Drept răspălat, tinerii entuziaști au distrus cu ploaie de pietre portretul lui Văgăre, afișat la primărie. În mare entuziasm, hrana sufletească a tinerilor era „Hora Unirii”, adică vestita horă a lui V. Alecsandri, pe care o cântau, frământând pământul și răsunând văzduhul. Ca urmare, Văgăre s-a răzbunat prin destituirea din slujbe a tinerilor. Aceștia nu s-au descurajat și au luat faptul ca prilej adecvat spre a plăti tributul de jertfă față de țară. Dimpotrivă — în continuare — ei s-au dovedit și mai dărji, în lupta lor pentru țară.

Mai mult decât aceasta, Văgăre a fost demascat cu probe doveditoare despre fraudele comise la alegerile pentru Divanul ad-hoc. Drept urmare, alegerile au fost casate și țara a avut prilejul ca prin a doua alegere să trimită numai deputați unioniști, care au votat patru puncte, ce rezumau dorințele țării și anume:

1. Unirea Principatelor, 2. Autonomia și neutralitatea garantată de puteri, 3. Domn străin ereditar, 4. Guvern constituțional, reprezentativ.

Cu votarea acestor patru puncte, Divanul ad-hoc și-a împlinit chemarea. Caimacanul Văgăre a fost revocat din funcție, înlocuit fiind printr-o locotenentă domnească de trei persoane. A urmat perioada electorală, în vederea alegerii domnului țării. Partidul național unionist n-a vrut ca domnul ales să fie din așa-zisa aristocrație; fără a-l fi consultat, ca și candidat, propus a fost colonelul Al. I. Cuza, care a întrunit majoritatea absolută a voturilor.

Alegerea domnului Moldovei s-a făcut în ziua de 5 ianuarie 1859, ședința fiind prezidată de Sofronie Miculescu, mitropolitul Moldovei și Sucevei. Votând pe față, Colonelul Alexandru Ioan Cuza a întrunit majoritatea voturilor, afară de abținerea lui Al. Ioan Cuza.

În discursul său, adresându-se domnului ales, M. Kogălniceanu a spus între altele: „Alegându-te pe tine domn în țara noastră, noi am voit să arătăm lumii aceea ce țara dorește: la legi nouă, om nou”. Aceasta a

fost prima piatră așezată la temelile statului român.

În 1858, Convenția de la Paris a refuzat țărilor române, Moldovei și Munteniei, dreptul la unire. A menținut ărilor române sub suzeranitatea Porții otomane, admițând o comisie centrală la Focșani, pentru unificarea legislației și o înaltă Curte de justiție și de casație, fără a rezolva problema fundamentală a Unirii. În această situație, poporul român a luat în mâinile sale rezolvarea problemei Unirii și a găsit modalitatea ca să triumfe. La 5 ianuarie 1859, adunarea electivă din Moldova, formată în majoritate din deputați unioniști, a ales pe candidatul partidei naționale, pe Colonelul Al. I. Cuza, revoluționar pașoptist și înflăcărat luptător pentru cauza Unirii. Era rândul Țării Românești să continue cu succes și să rezolve cu bine cauza Unirii celor două țări românești.

După 19 zile de la alegerea domnului Moldovei, la 24 ianuarie 1859, se împlinea la București, sub presiunea maselor populare, actul și mai mare: Adunarea electivă a ales ca domn al Țării Românești pe Colonelul Alexandru Ioan Cuza. Era astfel îndeplinită cea mai generală dorință a națiunii române, adică Unirea într-o singură țară a celor două țări surori. Prin alegerea aceluiași domn în ambele țări, pentru moment s-a realizat unirea personală a Principatelor Române (Dictionar enciclopedic român, vol. IV, editat de Academia Română, București, 1966, p. 774—775).

A fost continuată acțiunea de recunoaștere a dublei alegeri a lui Al. I. Cuza, recunoscută la 6 septembrie 1859 de puterea suzerană și de puterile garante.

În ianuarie 1862 a fost recunoscut statul unitar român, format prin unirea Moldovei cu Țara Românească, cu numele de România, cu o singură adunare și un singur guvern.

Actul unirii de la 24 ianuarie 1859 a deschis o nouă etapă în dezvoltarea istorică a poporului român. A urmat dezvoltarea țării pe plan economic, social și politic, ceea ce a asigurat garanția pe calea independenței statului.

Creștinismul vs. Uniunea Europeană

Între 7 și 17 decembrie 2003 am avut onoarea să particip la Conferința Internațională „Let's open the Door to the European Constitution” („Să deschidem ușa Constituției Europene”), în Sofia, Bulgaria, organizată de European Youth Movement Bulgaria, alături de studenți din Grecia, Polonia, Cehia, Slovenia, Lituania, Malta, Olanda, Marea Britanie și Bulgaria. Subiect principal a fost Tratatul stabilind o Constituție pentru Europa, elaborat de Convenția Europeană și adoptat în formă finală de aceeași Convenție pe 13 iunie și 10 iulie 2003 și prezentat Președintelui Consiliului European, Excelența Sa, Primul-Ministru al Italiei, Romano Prodi, în Roma pe 19 iulie 2003. Printre alte probleme dezbătute de participanți a fost și cea a includerii în Preambulul Tratatului, în cel de-al doilea paragraf a unei mențiuni referitoare la creștinism, ca valoare fundamentală a Europei și ca una din componentele de bază ale viitoarei identități europene. Conferința a reprezentat un excelent prilej de meditație și discuție, dintr-un punct de vedere academic interdisciplinar, asupra componentei creștine a viitoarei identități Europene, problemă de altfel aprig dezbătută pretutindeni pe continent de la cercurile politice oficiale, în interiorul Convenției Europene și a societății civile în general. Discuția s-a bucurat de contribuția și de prezența Excelenței Sale, Lothar Jaschke, Ministru Consilier al Ambasadei Republicii Austria la Sofia, Bulgaria și a d-nel prof. dr. Ingrid Shikova, Director al Centrului Informativ al Uniunii Europene din Sofia.

Deși nu reprezintă principalul subiect de dezacord între Statele Membre al U.E. referitor la viitorul text fundamental al Uniunii, această chestiune a dus la aprigi dispute în interiorul Convenției și în cadrul societății europene în general, Statele care au sprijinit includerea unei referințe la creștinism sau măcar la Dumnezeu au fost Spania, Portugalia, Italia, Polonia și Irlanda. Sfântul Scaun și-a oferit în mod oficial sprijinul sugerând strângerea unui milion de semnături de pe tot cuprinsul Europei care să conducă la rezultatul dorit. Statele care s-au opus vehement au

fost Franța, Belgia, Germania, Marea Britanie, Olanda, Finlanda precum și Comisia Europeană. Franța și Belgia din motive constituționale, tenându-se că o referire la creștinism în Constituția Europeană le-ar distruge aranjamentul constituțional intern, care prevede o separare clară între Biserică și stat; Germania și Anglia din cauza numărului mare de minorități de altă religie de pe teritoriul lor (în special islamică, alături de creștere); Olanda a precizat că discția nu are nici un sens pentru că Europa oricum este decresținată, iar ceea ce a mai rămas din continent se va seculariza oricum; Finlanda a pus întrebarea de ce este nevoie de un Preambul în primul rând, concepția finlandeză fiind un text juridic strict, simplu și nimic mai mult. În sfârșit, restul Statelor Membre, au rămas neutre în chestiune. Mai trebuie precizat că problema creștinismului a fost folosită și drept monedă de schimb la masa negocierilor, cu precădere de Spania și Polonia, care ar ceda în această chestiune dacă problema cea mai stringentă de pe masă — cea a numărului de voturi prevăzută de Tratatul de la Nisa, ar fi rezolvată în favoarea lor. O soluție de compromis a fost propusă de Președinția Italiană a U.E., care prin vocea premierului Silvio Berlusconi, a propus următoarea variantă: „... Inspirându-se din moșeniile culturale, creștină, seculară și umanistă a Europei...”, soluție care ar trebui să mulțumească atât partizanii creștinismului cât și pe cei ai secularismului european. Cu toate acestea, însă, se pare că, deși în urma eșecului recente Conferințe Inter-guvernamentale de la Bruxelles de a se obține un acord asupra variantei finale a textului din cauza divergențelor dintre Spania și Polonia, pe de o parte, și Franța și Germania, pe de altă parte, în final, indiferent de rezultatul negocierilor asupra altor capitole ale textului

(Continuare în pag. a 6-a)

DORIN S. RUSU
Anul I Teologie Pastorală
Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”, Sibiu

În 1975 am publicat în revista „Mitropolia Ardealului” (nr. 6—8, p. 416—438) un studiu mai dezvoltat intitulat „Monografiile parohiale. Scurte îndrumări pentru preoți”. Prezentăm acolo cele mai reușite monografii parohiale publicate până atunci în Ardeal și Banat, apoi recomandăm un plan care ar trebui urmat la întocmirea unei monografii parohiale, precum și o bibliografie generală, pe zone geografice.

În decursul îndelungatei activități pe care am desfășurat-o la Institutul teologic (azi Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”) din Sibiu am îndrumat studenții să prezinte ca lucrări de seminar la catedra de Istoria Bisericii române tocmai asemenea monografii ale parohiilor din care provein. Unii absolvenți prezentau ca lucrări de licență fie monografia unei parohii — dacă aveau material arhivist și bibliografie suficient —, fie istoricul mai multor parohii, dintr-o anumită zonă geografică. În felul acesta am încercat să-i pregătesc pentru viitoare cercetări de istorie locală, să-i familiarizez cu metodele de lucru specifice unor asemenea cercetări. Mulți dintre foștii studenți sibieni au continuat să lucreze în acest domeniu, cu cele mai frumoase rezultate. Mi-aș permite să citez un singur nume, al preotului Pavel Vesa din Arad, care a obținut recent titlul de „doctor în istorie” (cu calificativul „magna cum laude”) la Facultatea de Istorie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, cu o teză de peste 800 de pagini, privitoare la istoria celor 14 protopopiate din eparhia Aradului, dar în care prezintă și câte un scurt istoric al parohiilor ortodoxe arădene, toată teza fiind alcătuită mai mult pe baza unor date inedite culese din Arhiva Episcopiei, a protopopiatelor și a parohiilor respective. Dacă un preot de parohie a putut întocmi o asemenea lucrare — unanim apreciată la Cluj —, consider că fiecare preot-paroh, licențiat în teologie, poate alcătui o scurtă monografie a parohiei în care păstorește. Asemenea monografii sunt astăzi absolut necesare, pentru a ne pune în lumină trecutul, cu faptele de seamă petrecute în fiecare localitate, cu eroii care și-au jertfit viața pentru neam și credința ortodoxă, cu bogăția creațiilor folclorice, cu tradițiile noastre de veacuri. Istoria neamului nu trebuie să fie uitată, pentru că ea poate fi un permanent exemplu și pentru cei de azi, un îndemn către o viață de dăruire și de jertfă „pentru neam și lege”.

Consider că fiecare centru eparhial ar trebui să ceară preoților parohi o asemenea monografie, urmând ca cele mai bune să fie publicate fie în „Revista Teologică”, fie în volum aparte. Având reunite monografiile tuturor parohiilor la Centrul eparhial, pe baza lor s-ar putea scrie o monografie a întregii eparhii, așa cum s-au editat recent la Galați (Episcopia Dunării de Jos) și la Miercurea Ciuc (Episcopia Covasnei și Harghitei).

Din aceste considerente, recomand un plan care ar putea fi urmat. Desigur, pentru multe parohii nu se poate urma întru totul planul recomandat, după cum la altele pot să apară elemente noi, specifice parohiei respective.

La 15 ianuarie este ziua de naștere a lui Mihai Eminescu. I-am alcătuit o scrisoare-rugăciune:

„Doamne, și Tu l-ai iubit pe el, fiindcă prea mult har ai revărsat într-insul! Doamne și Tu l-ai iubit, fiindcă i-ai dat suflet de-ajuns, ca să pună-n tot și-n toate! Doamne și Tu l-ai iubit, fiindcă durerile unui neam întreg i le-ai pus în spate ca pe-o cruce. I-ai dat lacrimi și durere, dragoste și mângâiere!

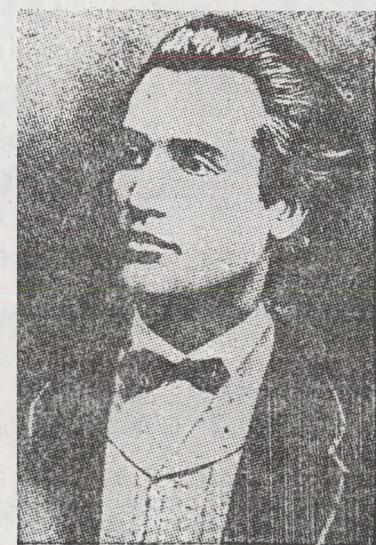
Doamne, te rog în numele neamului meu, ajută-l să nu plângă! Să nu plângă, Doamne, că-l doare și-i păcat! Dă-i, Doamne, bucuriile netrăite, bucuriile sperate, dă-i împlinirea întru dreptate!

Dă-ne, Doamne, roadă-n toate, fericire, bunătate, ca să nu cersim vreodată din cetate în cetate! Dă-ne aur, dă-ne grâne, ca să aibă fiecare pe măsura lui o pâine! Dă-ne Sfânta Libertate și credință-întru dreptate! Dă-nădejdea de mai bine, pentru ziua care vine!

O veni și el acasă, când i-o fi mai dor de noi! Nu-l lăsa, Doamne, să plângă, că se-ntoarce înapoi! Nu-l lă-

O scrisoare — rugăciune

sa, Doamne, să vadă câte ar vrea, câte-ar putea dintr-atâtea suferințe, dintr-atâtea năzuințe, ce le-ncarcă neamul său! Prea ar plânge și-i păcat!

Doamne, pașaport nu are, dar ar vrea să-și vadă Țara, toată Țara-n lung și-n lat, de la Nistru pân' la Tisa, de la Herța în Banat. Fă, Tu, Doamne, să dispară blestemata despărțire și să poată biet Poetul să cutreiere în voie, fără vize și

control, câmpuri, păduri, munți și văcele, cum i-o fi în suflet dor!

Dă-ne, Doamne, minți deștepte, vlagă multă, trupul tare ca să facem zid de piepturi la bătrânele hotare! N-om lăsa păgânătatea să-Ți mai spurce iar altare, schituri vechi să le dărâme, morți să tulbure-n morminte. N-om lăsa păgânătatea cugetul să-ncătușeze,

RĂSAI ASUPRA MEA...

de Mihai Eminescu

Răsași asupra mea, luminează lină,
Ca-n visul meu ceresc d-odinioară;
O, maică sfântă, pururea fecioară,
În noaptea gândurilor mele vină.

Speranța mea tu n-o lăsa să moară
Deși al meu e un noian de vină;
Privirea ta de milă caldă, plină,
Îndurătoare-asupra mea coboară.

Străin de toți, pierdut în suferința
Adâncă a nimănui mele,
Eu nu mai cred nimic și n-am tărie.

Dă-mi tinerețea mea, redă-mi credința
Și reparați din cerul tău de stele:
Ca să te-ador de-acum pe veci, Marie!

Monografiile parohiale

PLAN DE MONOGRAFIE PAROHIALĂ

A. *Prefață.* Motivele care au dus la întocmirea monografiei; vor fi prezentate sumar — dacă există alte monografii ale parohiei respective, fie tipărite, fie în manuscris. Se va sublinia aportul adus de noua monografie la o mai bună cunoaștere a localității respective. Tot în prefață se vor aduce mulțumiri instituțiilor sau persoanelor care au sprijinit alcătuirea monografiei sau au oferit diverse informații și material documentar.

B. *Introducere.* Prezentarea generală — geografică, istorică, culturală și economică — a regiunii sau a județului în care se găsește parohia respectivă.

C. Tratatul

I. Probleme de geografie: așezarea parohiei (satului sau comunei), cătunele sale, satele învecinate, căi de acces, râuri, formele de relief, solul, subsolul, flora, fauna, clima.

II. Probleme de toponimie: numele localității (cu etimologia lui), dacă a avut alte denumiri în trecut; nume de munți, dealuri, câmpii sau văi în hotarul satului, cu semnificația lor.

III. Probleme de demografie și sociologie: locuitorii satului, etnia și confesiunea. Date statistice în diferite perioade istorice. Raportul procentual pe etnie și confesiuni în trecut și astăzi.

Ocupația locuitorilor în trecut și astăzi, situația lor economică, socială și culturală; dezastrul economic adus prin „colectivizare” și urmările lui. Viața de azi a localității.

IV. Probleme de istorie.

1. Istoria satului (comunei). Mărturii arheologice, documentare, literare, stilistice sau de alt gen care atestă existența localității respective într-o anumită perioadă istorică. Dacă se cunosc fapte notabile din istoria localității. Tradiții locale asupra originii satului.

2. Istoria parohiei (sau parohiilor) ortodoxe. Știri despre existența unor biserici mai vechi, schituri sau mănăstiri în vatra sau hotarul satului, cu date (dacă se cunosc) despre ctitorii lor. Dacă până în 1948 parohia a fost „unită” sau cu credincioși de ambele confesiuni se va relata cum s-a ajuns la această situație.

3. Biserica actuală. a) Istoricul zidirii ei: anii în care s-a construit, numele ctitorilor și binefăcătorilor, numele preotului (sau preoților) care au păstorit atunci, dacă sunt cunoscute numele meșterilor (sau preoților) care au lucrat la construcția ei. Data sfințirii și numele ierarhului care a săvârșit acest act.

b) Arhitectura: planul, dimensiunile, materialul de construcție etc.

c) Pictura: când și cine a realizat-o, descrierea scenelor mai semnificative, cu aprecieri asupra picturii.

d) Obiecte vechi de cult cu valoare istorică și artistică: iconostas, strane, tetrapoade, chivoturi, icoane pe lemn sau pe sticlă, antimise (cu numele ierarhului care le-a

sfințit), discuri, potire, cruci, sfeșnice, cădelnițe, veșminte liturgice, epitafe, prapuri, clopote, toace etc.); descrierea lor, proveniența (donații, cumpărare), inscripții sau însemnări existente pe obiectele respective. Dacă există obiecte liturgice noi, de valoare deosebită, vor fi menționate și acestea.

e) Manuscrise și cărți vechi de slujbă sau de alt gen, cu indicarea corectă a locului și anului de apariție (sau a copistului în cazul manuscriselor), cu însemnările de pe ele. Vor fi copiate și însemnările care au rămas pe aceste cărți și manuscrise. Dacă unele cărți sau manuscrise au fost trimise la Centrul eparhial va fi menționat și acest lucru.

f) Pomelnice vechi sau alte însemnări de interes istoric care au rămas la parohie (dacă sunt importante, se pot reproduce integral).

g) Obiecte de valoare istorică și artistică în afara bisericii: cruci de cimitir, mai ales cele sculptate, troițe, case vechi parohiale; descrierea lor, cu reproducerea inscripțiilor de pe ele (dacă există).

4. Șirul preoților parohi, cu indicarea anilor de păstorie și cu scurte date biografice: origine, studii, activitate pastorală desfășurată în parohia respectivă, preocupări culturale sau de altă natură, dacă a făcut denție politică în perioada comunistă și din ce motive; descendenți din familia preotului respectiv, amintiri despre el în parohie. Dacă a existat și o parohie unită, se va prezenta și aici șirul preoților cu aceleași date.

5. Cântăreți și epitropi mai de seamă, precum și alți credincioși care au sprijinit biserica și parohia respectivă. Date despre corul parohiei, dacă a existat.

6. Școala confesională ortodoxă. Date istorice și statistice, contribuția credincioșilor pentru susținerea școlii și a învățătorilor. Clădirea școlii. Manualele didactice folosite. Aportul preoților și învățătorilor confesionali la promovarea învățământului românesc, la cultivarea limbii române și la întărirea conștiinței de unitate națională. Șirul învățătorilor confesionali până în 1918, cu indicarea anilor în care și-au desfășurat activitatea și scurte date biografice (dacă se mai pot reconstitui).

7. Alte activități desfășurate în cadrul parohiei: culturale, economice, filantropice.

8. Oameni de seamă originari din parohie, în trecut și astăzi.

9. Eroi din primul și al doilea război mondial, eroi ai luptei anticomuniste — originari din localitate.

10. Starea religioasă-morală a credincioșilor în trecut, așa cum rezultă din știrile care au ajuns până la noi: dacă au fost ctitori și binefăcători ai vreunei biserici, credincioși intrați în cinul monahal, tineri care au făcut studii teologice și au devenit preoți; se vor înregistra și aspectele negative: alcoolism, concubinaj etc.

11. Starea de azi a parohiei: numărul credincioșilor, viața lor religioasă-morală; preoți, cântăreți, epitropi, binefăcători etc.; starea materială, cimitirul.

12. Viața religioasă a celorlalte culte din sat (comună): catolic, reformat, unitarian, evanghelic-luteran sau neoprotestant (baptiști, adventiști, penticostali etc.). Date istorice și statistice despre adepții acestor culte, cu evidențierea unor aspecte din viața parohiei (comunității) lor. Scurt istoric și descrierea bisericii sau a lăcașului lor de cult. Raporturile preoților și credincioșilor ortodocși cu aceste culte în trecut și astăzi.

V. Probleme de etnografie și folclor românesc.

a) Portul popular (dacă mai există), cu descrierea pieselor sale componente.

b) Alte produse ale artei populare: țesături, cusături, sculpturi în lemn (case, porți, troițe, cruci), icoane pe sticlă etc., lucrate în parohia respectivă sau existente în casele credincioșilor.

c) Limba (particularități lingvistice).

d) Datini de Crăciun, Anul Nou, Bobotează, Paști, Rusalii, la sărbătorirea hramului bisericii sau la alte sărbători. Obiceiuri străvechi la botez, nuntă, înmormântare etc.

e) Folclor religios sau laic inedit: colinde, cântece de stea, cântece de dor și jale, doine și strigături, bocete, povestiri, proverbe, zicători, descântece etc.

VI. Concluzii

Anexe: a) Documente inedite, de interes deosebit referitoare la istoria parohiei (dacă există), dar și documente tipărite în publicații greu accesibile astăzi.

b) Fotografii: bisericile satului, clădirea vechii școli confesionale, troițe, manuscrise, cărți sau obiecte de valoare istorică și cultural-artistică aflate în patrimoniul parohiei.

c) Hărți ale zonei și ale satului (comunei) respective.

Desigur, acest plan nu poate fi urmat în totalitate, ci el se modifică de la o parohie la alta, în funcție de condițiile politico-sociale, istorice sau de cele de altă natură în care s-a dezvoltat fiecare, dar mai ales în funcție de materialul bibliografic și arhivist (inedit) găsit pentru fiecare parohie.

Pr. Prof. MIRCEA PĂCURARIU

Semn de prețuire

Cu prilejul centenarului Pr. prof. Dumitru Stăniloae, Mitropolia Moldovei și Bucovinei, personal înalt Prea Sfințitul Mitropolit Daniel, a acordat Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, diploma „Meritul Dumitru Stăniloae” și medalia comemorativă, „pentru contribuția deosebită la promovarea teologiei și misiunii Bisericii în societate”.

Profesorii, studenții și ostenitorii de la biblioteca facultății au primit, cu fiască emoție și bucurie, semnul de prețuire, pe care înalt Prea Sfinția Sa a găsit cu cale să-l arate acestei instituții de învățământ teologic, asupra căreia s-a răsfrânt o parte din lumina gândului, evlaviei și a iubirii părintelui Dumitru Stăniloae, în anii când a fost profesor și rector al acesteia.

Diplomă de excelență pentru un distins și statornic colaborator al „Telegrafului Român”

Numele D-lui profesor Petru Dumitrescu se înscrie, de câțiva ani, în rândurile celor mai distinși și statornici colaboratori ai publicației șaguniene de la Sibiu. Domnia Sa semnează articole din domeniile istoriei biblice, hagiografiei, teologiei, istoriei și culturii.

Ne-a produs o deosebită bucurie să aflăm că recent Societatea de Științe Matematice din România, Filiala Cluj i-a acordat „Diploma de excelență” pentru „excepționalele sale contribuții în domeniul matematicii precum și pentru îndelungata și exemplară activitate de profesor și educator, de om al cetății și al lumii”!

Îi adresăm sincerele noastre felicitări și așteptăm cu același interes materiale semnate de Domnia Sa.

De asemenea ne-a bucurat primirea cărții „Personalități omagiate la răscruce de milenii”, al cărei autor este profesorul Petru Dumitrescu și care carte reprezintă o înmănunchere a mai multor medalioane literare publicate cu preponderență în „Telegraful Român”.

În pragul celui de al 90-lea an al vieții, peste care a pășit Domnul profesor Petru Dumitrescu, îl întâmpinăm și noi cu profundă venerație și aleasă recunoștință.

Întru mulți ani!

REDAȚIA

Filocalia vol. VIII prezintă câteva texte ilustrative, privind isihasmul și tradiția rugăciunii lui Iisus în viața monahală românească, aparținând unor binecunoscute personalități — schimonahul Vasile de la Poiana Mărului, starețul Gheorghe arhimandritul de la Cernica și duhovnicul Iosif de la Văratec. Împreună cu ele, este redată și scrierea ce cuprinde *Rânduiala cea bună a vieții de sine*, considerată a fi opera unui „monah necunoscut, foarte probabil din Cernica, întrucât pomeneste pe stareții Paisie și Gheorghe, ca dascăli ai săi. Ea face parte dintr-o expunere mai largă, despre starea monahismului din țările române și din Sfântul Munte, de unde se vede că autorul a viețuit și în Athos” (*Ediția 1979, p. 585*). Din nefericire, paternitatea manuscrisului (*B.A.R., Ms. nr. 1841, 208 f.*), ce cuprinde textul, nu a fost identificată, datorită transcrierii destul de confuză a originalului paleografic în care scria autorul. Chiar pasajul unde se păstrează numele său este redat incorect, prin cuvintele: „... frate de călugărie. Cumpărat de Iachint (ceva indecizibil), ieroschimonah de la Robaia, prin Agiou Pavlu (în grecește) 1818” (*Filocalia, vol. VIII, p. 610, nota 1226*), în timp ce conținutul corect al textului este următorul: „Frate din călugărie cu Părintele Iachint de la Robaia. Chiriace ieroshi[monah], d[u]ho[vn]ic, proigum[en] Aghiu Pavlu” (*f. 119*). Deci, această valoroasă scriere isihastă este rezultatul experienței arhimandritului Chiriace Râmnicănu (1778—1833).

Împlinindu-se 172 de ani de când a trecut la cele veșnice, considerăm un smerit omagiu readucerea în actualitate a arhimandritului Chiriace Râmnicănu, printr-o scurtă prezentare a vieții sale isihaste.

Arhimandritul Chiriace Râmnicănu s-a născut în Râmnicul Vâlcea din părinți binecredincioși. Mama sa, Maria, era strănepoată a Sfântului Antonie de la Schitul Iezerul-Vâlcea, iar tatăl său, Petru Tarvelea — călugărit ulterior la Mănăstirea Cernica sub numele de Panteleimon monah — provenea din Târgu Jiu; la botez, primește numele Constantin și învață primele noțiuni de citire în casa părintească.

Rămas văduv, tatăl său Petru se recăsătorește, iar Constantin va fi crescut de o rudenie a sa, arhimandritul Nectarie, egumen bistrițean (1787—1795), scriind că a fost primit „de Cuviosul arhimandrit întru suflătesc fiu”, în „copilăria vârstei de ani 10”. El va petrece în Mănăstirea Bistrița opt ani, bucurându-se de o aleasă educație de la ieromonahul Panteleimon, cu vechime în viața călugărească, fiind cleric al mănăstirii, „după igumenul, al doilea”. Adolescențul Constantin s-a integrat deplin în viața monahală, beneficiind de „cele trebuincioase ale hranei, îmbrămintei și învățării sfintei cărți și rânduiala slujbelor bisericesti, și scrisoarea”. El a deprins temelnic învățăturile dascălului său, încât spune că, „în vreme învățării cărții, slujam la slujba stanei, când liturghisea starețul meu de învățătură, întru fericire Panteleimon ieromonah”. Aici primește o educație completă, specifică școlilor mănăstirești, cuprinzând „învățătura cărții” și „a bunelor năvuri”.

Timpu petrecut, într-o adevărată atmosferă de evlavie și smerenie, în preajma Sfinților Moaște ale Sfântului Grigorie Decapolițan, precum și istorisirile minunate auzite de la monahii bătrâni și cuvioși, despre minunile săvârșite aici și despre viața unor smeriți călugări, printre care locul principal îl ocupa monahul Pahomie, fostul mare ban Barbu Craiovescu, l-au marcat profund pe sensibilități și inteligența discipol al Școlii bistrițene. Deși se înscrie, „spre mai buna pedepsire învățării”, la Școala mitropolitană din București, unde studiază cinci ani, suflul său dorea viața monahală.

Sub puternicul imbold al vocației, tânărul Constantin părăsește Școala mitropolitană, și la 17 ianuarie 1800 se îndreaptă spre Mănăstirea Cernica, renumită vatră monahală din preajma Bucureștilor, condusă de starețul Gheorghe arhimandritul. Primit cu dragoste de marele dascăl al monahismului românesc, noul frate este încredințat, spre îndrumare duhovnicească și formare călugărească, ieromonahului la hînt, cel mai apreciat ucenic al starețului, pe care îl va și lăsa, înainte de moarte, urmaș la conducerea obștei cernicane. Despre el, ucenicul său va scrie mai târziu, că a ajuns „la mare sporire suflătescă... Care, să se știe, de darul vederii sale îndulcindu-mă, și eu am pofit a rămânea în Cernica”. Acest monah era un cărturar distins, care a „slujit în casa domnului Șufu”, în prima domnie (1783—1786), probabil ca logofăt sau dascăl, apoi s-a retras la Cernica, unde „plăcându-i politia obștei călugărești, ce era pe acele vremi, foarte a iubit-o și cu vremea îndestulându-se de dansa, cu ajutorul lui Dumnezeu a ajuns la mare sporire suflătescă”.

După o bogată activitate cărturărească, desfășurată în Scriptoriul cernican, ieromonahul Iachint se retrage la Muntele Athos, unde sihăstrește în „Chiliile Sfântului Iacov”, apoi conduce Mănăstirea Simonopetra timp de doi ani, achitând mai multe datorii pe care le avea față de Imperiul Otoman.

Cult, evlavios și cu vocație isihastă, cum era ieromonahul Iachint, pentru fratele Constantin a fost o adevărată binecuvântare primirea sa ca „fiul duhovnicesc”. Dascălul său îl va iniția în tainele rânduielilor vieții călugărești, prin muncă și rugăciune, „fiind trei ani în sfânta ascultare”; apoi, a primit

Un mare isihast român necunoscut

— Cuviosul Chiriace Râmnicănu —

voturile monahale sub numele de Chiril. Din această cauză, el va recunoaște că, „monahiceasca și călugăreasca viață am deprins la sfânta obște, adică a dădare a Cernicai” (*B.A.R., Ms. nr. 3469, f. 11*). Experiența duhovnicului, împărtășită ucenicului, va naște în suflul acestuia un dor tot mai profund pentru viața retrasă, în duh isihast, departe de tumultul inevitabil al marilor obști mănăstirești, unde să se consacre deplin practicării Rugăciunii lui Iisus.

După o perioadă de șase ani, timp în care monahul Chiril primește harul diaconiei, se decide pentru pustiie, după cum însuși relatează: „Iar mai pe urmă, auzind și dorind de pustiitate, și auzind eu de sfântul Schit Iezerul că lăste la adâncă pustiie, și lăste făcut de un strămoș al nostru, am dorit a ieși din obște, pentru liniște” (*B.A.R., Ms. nr. 3469, f. 11*). Plecat de la Cernica, trece pe la Schitul Berislăvești din județul Argeș, apoi se îndreaptă spre Schitul Iezerul. Acolo întâlnește pe ieromonahul Ștefan, monah cu viață cuvioasă, duhovnicul episcopului Iosif al Argeșului. Bătrânul ieromonah era din Scradă Gorjului, având 80 de ani, „și l-am văzut sporit și în cele suflătești, și multe cărți pustnicești de ale sfinților avea”; sihăstrise în „Schitul Cioclovina, și la alte bogate locuri pustnicești”, „de la care mult m-am folosit suflătește”, va consemna mai târziu arhimandritul Chiriace. De la el, ală lucruri minunate despre Cuviosul Antonie, precum și faptul că era viața scrisă de ucenicii săi, însă pierdută din cauza „răzmerițelor”. După numeroase eforturi, ierodiaconul Chiril, spre bucuria sa, o descoperă, împreună cu Pomelnicul Schitului, la o familie în Dobriceni; apoi, repară chiliia și bisericuța Cuviosului Antonie, „cu dorire — cum scrie el — să mă sălășluiesc acolo, unde și strămoșul viețuie”. Însă, din motive independente de voința sa, trebuie să părăsească acel loc de sihăstrie, dar mărturisește că pleacă de acolo cu dorirea în suflul de „a mă învrednici și eu cât de puțin să urnez doririi către Dumnezeu și vieții cei înbunătățite și osteneților Sfinției Sale” (*B.A.R., Ms. nr. 3469, 130*), adică a Cuviosului Antonie.

În căutarea de noi locuri sihăstrești și monahi îmbunătății, de la care să primească exemple de viață isihastă, ierodiaconul Chiril spune că: „Auzind iarăși de minunile Sfântului Nicodim de la Mănăstirea Tismana, am dorit a vedea, auzind de frumusețea locului și, precum am auzit, așa am și văzut” (*Idem, f. 12*). Acolo, înfăcărându-se de minunile sfântului, auzite din relatările monahilor tismaneni, se consacră unei alese vieți duhovnicești, încât este hirotonit ieromonah, la recomandarea duhovnicului său Iachint Cernicanu.

Cu privire la viața sa de la Tismana, arhimandritul Chiriace scrie că, „și la această Mănăstire, am sezut șapte ani pentru dragostea sfântului și a locului, și toate le-am avut pe deplin, măcar străin fiind și locul depărtat, unde se află până astăzi mormântul și peștera cea înfricoșată și minunată, cu facerea minunii de a legal balaurul deasupra peșterii, cum se vede până acum. Și loc pustnicește foarte, în județul Gorjului... Numai frică de oameni răi taste pe acele locuri unde, prin răzmerițe, multe năpaste și frică am tras, numai Sfântul Nicodim de primejlii ne-a scăpat cu rugăciunile Sfinției Sale, și am cunoscut multă milă și dar” (*B.A.R., Ms. nr. 1841, f. 172c*). De asemenea, în „Cronica” sa, scrie că: „Multe ispite, iar mai ale iscușenii am avut despre diavoli, atât prin răzmerițe — încât un pas de picior de n-au pus turcii mâna pe noi — cât și prin oameni vrăjmași, ispite multe”. Însă cele mai mari încercări le-a avut de la necuratul, încât „frică de la însuși diavolul, prin somn și aveam am pătimit”; însă „din toate acestea ne-a izbăvit milostivul Dumnezeu, prin rugăciunile sfinților Săi, adică ale Sfântului Nicodim și ale Sfântului Grigorie și ale celorlalți” (*B.A.R., Ms. nr. 3469, f. 12c*).

Mare folos suflătesc a dobândit ieromonahul Chiril din petrecerea sa în preajma mormântului Sfântului Nicodim de la Tismana; el însuși relatează că, „multe minuni am văzut și am simțit, unde și eu păcătoșul multe haruri am primit, și m-am învrednicit cu blagoslovenile sfinților Nicodim arhimandrit care, prin neadormitele sale rugăciuni, multe apărări are țara noastră aceasta. Și multe folosuri câștigă cei ce năzuiesc cu credință la ajutorul lui”.

Dorind să-și îmbogățească experiența călugărească, ieromonahul Chiril se îndreaptă spre vatra monahală subcarpatică din preajma Olteului, renumită pentru viața îmbunătățită a călugărilor din zona Cozici. Cu binecuvântarea episcopului Iosif al Argeșului, sihăstrește la schiturile Turnu și Stănișoara, unde va fi puternic marcat de personalitatea schimonahului Sava Stănișoreanu — venit de la Sfântul Munte — precum și de viața ieromonahului cozian Grigorie, fostul preot Ghinea, bunicul său după mamă. Acești mari sihăstnici îl vor îmbrăca în schima mare, numindu-l „Chiriace ieromonahul”, prescriindu-i și canon schivnicesc, de rugăciune și muncă, pe care avea

să-l urmeze întreaga sa viață. Pentru exersarea în viață isihastă, el petrece la „Stănișoara, cu starețul schivnic Sava, o jumătate de an” (*B.A.R., Ms. nr. 1841, 171v*), îmbogățindu-se mult suflătește de la acest „om vechi, ca de 70 de ani, și umilat la Sfântul Munte și la Neamțu și la Poiana Mărului” (*B.O.R., XII, p. 32*).

După experiența isihastă, dobândită de la cei doi mari sihăstiri, ieromonahul Chiriace se retrage în locul preferat al pustnicilor din nordul Olteniei, Peștera Sfântului Grigorie Decapolițan de la Bistrița. Redactându-și memoriile, scrie că „ședeam atunci venit de un an, cu fratele Ioanichie ieromonah, duhovnicul, bucareșteanul Marghidan, și eclesiarh sfintei Mănăstiri Bistrița, unde am învățat și eu carte” (*B.A.R., Ms. nr. 1841, f. 171*). Iar în altă parte, notează că: „Am trăit la anul 1809”, în Schitul Peștera, „unde am sezut, în vremea călugăriei mele celei schivnicești, opt ani și mai bine (se referă la Mănăstirea Bistrița — n.n.), împreună cu cel în Hristos frate,

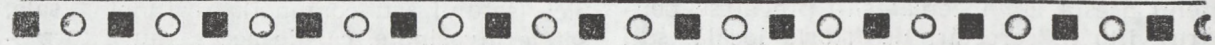
Ioanichie ieromonahul, când am venit călugăriți din obștea Cernica” (*B.O.R., XIII, p. 376*).

Din sihăstria Peșterii de la Bistrița, ieromonahul Chiriace se reîntoarce la Tismana, fiind numit egumen și duhovnic al Schitului Cioclovina — așezământ retras în codrii seculari ai munților, cum îi plăcea lui să trăiască. Aici va desfășura o intensă și fructuoasă activitate gospodărească și duhovnicească, devenind îndrumătorul suflătesc al multor călugări, precum și a numeroși credincioși din județele Gorj și Mehedinți; unii dintre ei aparțineau înaltei societăți, fiind cărturari, boieri și militari, printre care se numără și Tudor Vladimirescu, „comandirul pandurilor” (*Telegraful Român nr. 31—34, 2001, p. 4, 5*).

De la Mănăstirea Tismana, ieromonahul Chiriace pleacă la Muntele Athos, realizare considerată ca o minune a Sfântului Nicodim, după cum notează: „Cu ajutorul său, ca un intrariș, după dorire, am ajuns și la Sfântul Munte” (*B.O.R., XIII, p. 221*). Acolo face una dintre cele mai interesante experiențe, despre care va scrie: „Am venit și am trăit, și foarte bine am petrecut, fără nici un fel de răutate, cu toate că țară străină iaste, dar tot creștinii sunt, și așa-

(Continuare în pag. a 6-a)

Arhim. VENIAMIN MICLE

Biserica din Gruî - o mică catedrală a Mărginimii - și-a sărbătorit din nou hramul

Miercuri, 7 ianuarie 2004, când anual întreaga creștinătate ortodoxă prăznuiește Soborul Sfântului Ioan Botezătorul, în prezența Marelui cărturar și ctitor I.P.S. Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Sibiului și Mitropolit al Ardealului, Crișanei și Maramureșului — BISERICA din GRUI — Săliște — și-a sărbătorit Hramul, Patronul, precum și un eveniment aniversar.

În acest an de mare sărbătoare pentru Biserica din Gruî, în fruntea soborului preotesc s-a aflat pentru a șaptea oară P.S. Visarion Rășinăreanu Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului. Din sânul Soborului preotesc au slujit vrednicii de luat în seamă P.C. pr. univ. dr. Ilie Moldovan, P.C. prof. univ. dr. Vasile Mihoc, P.C. pr. icon. stav. Romul Roșca, Protopopul Protopopiatului Săliște, P.C. pr. icon. stav. lect. Dr. Aurel Pavel, P.C. icon. stav. Dumitru Munthiu, P.C. pr. icon. Ioan Ciocan, P.C. pr. icon. Nicolae Bădila, parohul Bisericii, Arhidiaconul Vasile Avram și Diaconul Mihai Susan.

La slujbă au participat câteva sute de credincioși din localitate precum și unele oficialități din Sibiu.

Bunul Dumnezeu ne-a binecuvântat în acea dată calendaristică slăntă de șapte a lui gerar, a acestui miez de iarnă, cu o zi plină de soare și cu un cer senin. A fost o atmosferă animată, încălcată de multă zăpadă cristalină și proaspătă, căzută cu o zi înainte, care a îmbrăcat și făcut codrul înveșinat cu întreaga natură din zonă, atât de frumoasă cum numai în basmele lui Ispirescu se mai poate vorbi... Totul era un adevărat pastel hibernal precum un desen de imagini în culori vii, palpitant. Părea ceva sfânt, într-un decor captivant și impresionant care perca a fermecat întreaga asistență și spațiul din jur...

După cum se știe, Biserica din Gruî — este zidită din piatră și cărămidă în urmă cu peste trei secole de către vrednicii de veșnică pomenire frații: Dumitru, Oprea și Stana Căndea, în mijlocul grădinii lor de odinioară. Acest mic Panteon de acolo de sus, unde se pare că este mai aproape de Rai, veghea.ă și va veghea veșnic, vestita vatră a Săliștei.

Dintr-un scurt BILANT, asupra ultimelor două decenii se desprind următoarele: La 7 ianuarie 2004 s-au împlinit exact douăzeci de ani de când s-a deschis o bogată și interesantă POARTA de istorie a Hramului pentru Biserica din Gruî.

Era pe atunci — 7 ianuarie 1984 — când la *INITIA IVA* subsemnatului — I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Arhiepiscop Vicar al Mitropolitului nostru a delegat pe P.S. LUCIAN FĂGĂRĂȘANU, care la acea dată era Episcop Vicar la Arhiepiscopie Sibiului, să săvârșească o slujbă arhierască cu prilejul Hramului.

P.S. Lucian a fost însoțit de P.C. pr. prof. univ. Dr. Dumitru Abrudan pe vremea aceea protectorul Institutului Teologic Sibiu, azi decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.

În 7 ianuarie 1992 a urmat apoi I.P.S. Dr. SERAFIM, azi Mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania și Europa Centrală, în momentul acela Episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

Începând din 7 ianuarie 1994 și până la 7 ianuarie 1997 (inclusiv) „acest colț din Grădina Raiului” din dragă inimă a fost onorat de însuși Marele erudit și ctitor I.P.S. Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Sibiului și Mitropolit al Ardealului, Crișanei și Maramureșului.

Din 7 ianuarie 1998 și până în prezent, prin binecuvântarea și încredințarea I.P.S. Dr. Antonie, slujba de Hram se săvârșește de către P.S. VISARION RĂȘINĂREANU, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

Prezența acestor mari arhieriei, din Sfântul Sinod, a devenit un important eveniment, un impuls grăitor, care va rămâne în legenda și arhiva Bisericii din Gruî, dar și pentru istoria Săliștei.

În acești douăzeci de ani soborul preotesc și diaconesc care a slujit alături de fiecare *ierarh* a fost foarte numeros. Se cuvine a fi remarcată prezența neîntrepută a distinșilor P.C. părinți pr. univ. Dr. ILIE MOLDOVAN și Dr. VASILE MIHOC de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu. Aceste personalități și fețe bisericesti au fost însoțite de preoții de la Catedrala Mitropolitană și nu numai precum: în 1984 de P.C. pr. prof. univ. Dr. Dumitru Abrudan, azi decanul Facultății de Teologie — apoi de P.C. pr. icon. stav. Ezechiel Oancea, consilier mitropolitan (fost arhidiacon), P.C. icon. stav. Valentin Sicoe secretar eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului, P.C. pr. icon. stav. Mihai Rusu (fiu al Săliștei), P.C. pr. icon. stav. lector Dr. Aurel Pavel, P.C. pr. icon. stav. Dumitru Munthiu eclesiarhul Catedralei, P.C. pr. icon. stav. Gheorghe Streza, P.C. pr. sache. Ioan Trifan, P.C. pr. icon. stav. Ilarie Benchea (parohia Hipodrom), P.C. pr. icon. Ioan Munteanu (parohia Vale) și P.C. pr. Simion Cristurean (parohia Vânători) cât și arhidiaconii Dura Dumitru, Stancu Nichita, frații Dumitru și Simeon Luca (de acum preoți), Vasile Avram și diaconul Zanfir Dănuț Papară, care la 7 ianuarie 1996 a fost hirotonit aici, întru preot de către I.P.S. Antonie, iar acum în 2004 a fost și diaconul Mihai Susan. Firește, de fiecare dată nu au lipsit preoții locali: P.C. pr. icon. Romul Roșca protopopul Protopopiatului Săliște, P.C. pr. icon. I. a. Ciocan, P.C. pr. sache. Nicolae Bădila parohul Bisericii care în acest an 2004 a fost hirotonit „a preot iconom și P.C. pr. Claudiu Teșea. De la strană a răspuns corul bărbătesc sau al femeilor din localitate,

Un alt aspect din *BILANTUL* la care mă refer și care s-a desfășurat în perioada celor două decenii trecute, — dovedește clar prin fapte reale și stă mărturie oricui, că s-au realizat LUCRARI capitale foarte importante. Aceste rezultate au înfrumusețat și ridicat consistent valoarea și ZESTREA Bisericii din Gruî. Operațiunile impuse au fost complexe și absolut necesare. Au început în 1991—1992 prin lărgirea acoperișului cu peste un metru la streșine, cu înlocuirea țiglelor vechi cu alta nouă, cu asanarea igrasiei etc., lucrări la care P.C. pr. Nicolae Bădila a depus zel și muncă efectivă. Prin grija ing. Viorel Tămpărianu și el fiu al Satului s-a înlocuit în întregime instalația electrică veche cu una nouă. Și tot în anul 1992 la inițiativa și pe cheltuiala subsemnatului s-au înlocuit toate crucile de pe acoperiș și turla Bisericii.

În 1994—1995 la propunerea și acțiunea subsemnatului s-a realizat un impresionant *ICONOSTAS* confecționat din stejar masiv și sculptat cu mare dibăcie de către vestitul meșter Nelu Ungurianu din Tg. Neamț. Vechiul iconostas era de fapt o improvizare cu două bărne paralele pe care erau așezate icoanele de atunci. Tot cu acest prilej am donat două sfenice sculptate din fața altarului, și două candelabre din bronz — unul în Sfântul altar și celălalt în Pronaosul Bisericii.

Începând cu anul 1996 s-a purces la cea mai importantă și valoroasă lucrare de bază, respectiv la *pictura nouă și restaurarea picturii vechi* din interiorul Bisericii, pe care subsemnatul în amintirea și respectul întregii mele familii de dincolo, am finanțat-o în întregime. Toată lucrarea de pictură a fost executată cu mult profesionalism de Romeo Andronic și familia sa din București.

Imaginile și chipurile sfinte pictate ori restaurate au o privire blândă și atrăgătoare reprezentând azi un real *tezar* pentru acest Sfânt Locaș din Gruî.

A fost o *binecuvântare* de la Bunul Dumnezeu și totodată *voia* Sf. Ioan Botezătorul ca această valoroasă lucrare să fie sfințită tocmai la 7 ianuarie 2000. Din încredințarea I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală Mitropolit Transilvaniei sfințirea s-a făcut prin slujirea P.S. Visarion Rășinăreanu Episcop Vicar, în fruntea unui sobor de 17 preoți și diaconi fiind la acea dată, prima Biserica Sfințită în zorile mileniului trei din Arhiepiscopia Sibiului.

În 7 ianuarie 2001 P.S. Visarion Rășinăreanu Episcop Vicar săvârșește la acest sfânt locaș, o nouă sfințire adică a Icoanei *Sfântului Ioan Botezătorul* patronul Bisericii din Gruî. Această icoană am așezat-o pentru veșnicie deasupra ușii de la intrarea în Sfânta Biserică spre venerarea Patronului. Icoana este sculptată pe o placă de stejar de același talentat meșter Nelu Ungurianu. Tot atunci s-a schimbat și grilajul de la mormântul ctitorilor Oprea Dumitru și Stana Căndea.

În a doua parte a anului 2003 văzând că tiada Bisericii încă nu s-a pictat, îndemnat de dragoste nemărginită față de această mică catedrală, m-am decis să împlinesc și această lucrare. Iconografia am stabilit-o după o consultare prealabilă cu P.S. Visarion Rășinăreanu, Episcop Vicar și cu P.C. pr. icon. stav. Ezechiel Oancea consilier mitropolitan. Lucrarea a fost executată de către pictorul Dorel Beșleagă și achitată în exclusivitate de subsemnatul.

În acest an 2004 de 7 ianuarie, credincioșii prezenți la slujba arhierască de Hram au avut bucuria să asiste la o nouă sfințire. În prezența Marelui cărturar I.P.S. Antonie Plămădeală, — P.S. Visarion Rășinăreanu a săvârșit binecuvântarea și sfințirea picturii din tinda Bisericii. Tot cu acest prilej părintele sachelar Nicolae Bădila a fost hirotesit prin Gramata nr. 1 din 7 ianuarie 2004 emisă de Arhiepiscopia Sibiului și semnată de I.P.S. Dr. Antonie, Arhiepiscop și Mitropolit, cu înștiințare de preot iconom pe seama Bisericii din Gruî.

În încheierea sfințelor Slujbe I.P.S. Dr. Antonie a rostit un impresionant și bogat cuvânt de învățătură. Au fost momente înălțătoare prin care înaltul Mitropolit a adus în memoria celor prezenți importante învățăminte privind sărbătoarea Crăciunului, a Botezului Domnului Iisus, precum și sevențe din viața și rolul Sfântului Ioan Botezătorul. Tot în evocarea Sa, înaltul Prea Sfințitul Mitropolit a remarcat *locul și rolul* acestei vechi Biserici din Gruî precum și toate realizările care s-au împlinit în cei doisprezece ani (1992—2004).

Într-o atmosferă de evlavie, de creștință și înaltă trăire suflătescă, la Biserica din Gruî — glasul pămantului s-a înălțat către cer, iar ochiul credinței — cu taina duhului și-a îndreptat din nou privirea către Bunul Dumnezeu.

În 7 ianuarie 2002, cu fire de aur s-a mai înseris o pagină de referință în *Monografia* acestei Biserici din Gruî, al locului mirific supradimensionat de poezia codrului care o înconjoară. Parafrazez câteva cuvinte adănci ale P.C. pr. prof. Dr. Ilie Moldovan: „Biserica din Gruî a devenit Ierusalimul nostru”.

Închei cu dorința ca preoții locali și generațiile de mâine — după ce noi nu vom mai fi, să nu lase să se astearnă uitarea peste această frumoasă *TRADIȚIE* începută acum 20 de ani în 7 ianuarie 1984, și mereu să se sărbătorească acest Hram cu același Zel creștin și bucurie suflătescă.

ec. IOAN METIU
fiu din vatra satului Săliște

Pagini din istoria vechiului Sibiu

(Urmare din pag. a 2-a)

pierderea funcției. Însă regelui Ludovic II nu i-a mai rămas timp pentru așa ceva, deoarece și-a pierdut viața în același an, în bătălia de la Mohács, din 29 august.

Au urmat în Ungaria două decenii de război civil. Ambii candidați la coroana maghiară (arhiducele austriac Ferdinand de Habsburg și voievodul ardelean Ioan Zápolya) au rămas fideli credincioși ai Bisericii Catolice, ordonând arestarea protestanților și confiscarea averilor acestora. Dar nici unul dintre ei nu a putut pune în practică aceste măsuri, fiecare fiind în căutare de susținători. În cursul acestui conflict, Sibiul s-a aflat la început de partea voievodului Zápolya, dar, în anul 1527, a trecut de partea lui Ferdinand (orginea germană a comitetului Pempflinger a fost hotărâtă în luarea acestei decizii). Voievodul ardelean a ocupat scaunele și districtele săsești. Doar Sibiul a reușit, timp de șapte ani (până în 1535), să rămână independent

și să mențină legătura cu Ferdinand de Habsburg.

Se înțelege că în asemenea vremuri tulburi din punct de vedere politic, aderenții ideilor lui Luther au putut să se organizeze nestingherit, cu atât mai mult cu cât între susținătorii lor s-au aflat și Matthias Armbruster și Petrus Wolff, cei mai importanți primari ai Sibiului între anii 1513—1541. Caracteristic pentru destrămarea vechii ordini bisericesti este și faptul că, între anii 1530—1540, consemnările din protocoalele capitulului Sibiului dispar aproape în întregime. Totuși, în condițiile neconstituirii încă a Bisericii Evanghelice, autoritățile orașenești au rămas fidele Bisericii Catolice. Clerul catolic a continuat să săvârșească serviciile divine. Comitele Pempflinger a primit în anul 1531 laude din partea călugărilor franciscani pentru sprijinirea acestui ordin religios. Totodată, fraternitățile religioase laice au continuat să-și desfășoare activitatea, printre membrii lor figurând și primarul Petrus Wolff, amintit mai sus.

În 1947, tânărul teolog DUMITRU D. ȚAȚA își susține examenul de licență în teologie cu o importantă lucrare: „Istoria religioasă a românilor din Scaunul Săliștei”, apreciată de către comisie cu calificativul „Distincție”.

Lucrarea era rodul unei impresionante și temeinice documentații și, în acest sens, cităm lucrările marilor personalități care s-au preocupat de viața religioasă a românilor majoritari din Transilvania, în general și din satele Mărginimii Sibiu-

lui, în particular: Silviu Dragomir, Ioan Lupas, Onisifor Ghibu, Ștefan Metes, Nicolae Iorga, Ioan Moga, Axente Banciu ș.a. Totodată, autorul a întreprins îndelungate cercetări și investigații în satele care constituiau cândva „Scaunul Săliștei” și mai apoi au aparținut aceluiași protopopiat, respectiv: Săliște, Gales, Tilișca, Vale, Sibiel și Căcova (Fântânele), răscolind arhive, solicitând informații dar și tradițiile locale, de la preoții și intelectualii acestor sate.

O monografie religioasă uitată

După ce este prezentat „Scaunul Săliștei” din punct de vedere geografic și istoric, precum și fiecare din satele din componența acestuia, autorul încearcă să surprindă începuturile vieții religioase din această zonă, până la 1700. Atras de dărzănia cu care locuitorii de aici și-au apărut libertatea, inclusiv cea religioasă, ortodoxă, manifestată în repetate împrejurări istorice, prezintă, în detaliu, cum a-

ceștia, cu sufletele încărcate de revoltă față de stăpânirea străină opresivă, abuzivă și intolerantă, dar solidă prin puterea credinței, au dus o necontenită luptă pentru apărarea ființei naționale, a limbii și a credinței strămoșești. „Poate faptul”, spune autorul, că n-au cunoscut jugul iobăgiei, îi datorează acești locuitori dragostea și dorința lor nemărginită pentru libertate și lumină (ca rezerve de energie, n.n.). Biserica le-a fost sprijinul și școala călăuză”.

Multe din paginile acestei lucrări se referă, în amănunt, la perioada cumpănită ce a urmat „Unirii de la 1700”, când mărginenii din aceste sate, ca și cei din alte părți ale Transilvaniei, au atins apogeul luptei lor neîncetate de apărare a credinței lor ortodoxe, cu autoritățile politice și cu reprezentanții bisericilor romano-catolice și greco-catolice, în încercarea acestora de a le impune, cu forța „unirea cu legea împăratului”. Sunt prezentate supliciile la care au fost supuși preoții ca și credincioșii rămași fideli „legii străbune”, precum și nedreptățile și abuzurile de care au avut parte. Sunt reliefate figurile conducătorilor acestei lupte, între care neînfricatul Oprea Miclăuș din Săliște, preotul Ioan din Gales și preotul Moise Măcinic din Sibiel, așezați de către biserică noastră în rândul „Sfinților români și apărători ai legii strămoșești”, ca și ale altora.

Alte capitole se referă la legătura strânsă dintre marile ierarhii Andrei Șaguna și credincioșii acestei zone, în mod special cu cei din Săliște; conlucrarea permanentă dintre biserică și școală, care a contribuit esențial la perpetuarea sentimentului religios și, în acest context, a conștiinței că a fi român este una cu a fi ortodox, trăiri care au ars ca o flacără vie în sufletele credincioșilor, din generație în generație, biserica lor constituindu-se într-un puternic factor de unitate națională dar și loc de refugiu și apărare în vitregia vremurilor prin care au trecut; descrierea și istoricul tuturor lăcașurilor de cult și, în final, prezentarea protopopilor și a preoților (atâta câți au fost consemnați în documente), în ordine cronologică.

Lucrarea la care ne referim, de o certă valoare, a rămas practic necunoscută pentru cei interesați de istoria religioasă a locuitorilor din Mărginime datorită condițiilor vitregie și intolerante din perioada când a fost elaborată, pentru orice manifestare care privea biserica și religia. Aflată în arhiva familiei, abia cu ocazia întocmirii monografiei

Săliștei (1991), a fost redescoperită și s-au făcut referiri la conținutul său.

Înainte de a încheia această recenzie postumă, considerăm necesare câteva date biografice ale autorului. DUMITRU ȚAȚA s-a născut la 30 septembrie 1920, la Iași, unde se afla, vremelnice, părinții săi sălișteni. Mama sa, Paraschiva, a fost o femeie evlavioasă și harnică iar tatăl său, Dumitru, un meseriaș priceput și autodidact, a slujit cu răvnă și devotament în gospodăria bisericii, ca epitrop și epitrop primar al Bisericii celei mari din Săliște. A fost implicat de asemenea în toate acțiunile culturale, sociale, economice, menite binelui obștesc, motiv pentru care a fost respectat și apreciat de către consătenii săi. Tânărul Dumitru urmează în Săliște școala primară, Gimnaziul mixt și Școala superioară de comerț după care continuă studiile la Academia teologică „Andreiană” din Sibiu, la absolvirea căreia s-a supus la examenul de calificare preoțască, pe care l-a trecut cu nota „foarte bine”. A urmat și cursurile lui a trecut și examenul Seminarului pedagogic.

Împrejurări politice și sociale potrivnice, frecvente în perioada imediat postbelică, l-au determinat să continue studiile la Facultatea de drept din Cluj, al cărei

licențiat a devenit. În felul acesta, cariera și preocupările sale au luat altă orientare, activitatea sa profesională desfășurându-se în economie, în Brașov, unde moartea îl va surprinde, prematur, în cea de-a doua zi a Crăciunului (1986). Pregătirea profesională, dublată de o mare putere de muncă, dar și felul său de a fi prietenos și apropiat, modest și altruist, l-au făcut apreciat și stimat de către toți cei ce l-au cunoscut.

Cu gândul de a salva de la uitare această lucrare, singura (după știința noastră) cu această tematică în aria monografiilor de istorie religioasă, precum și pe autorul său, apreciem că prin această „restituire” atragem atenția celor preocupați asupra unei importante surse de informații privind jertfele cumplite și fără număr ale înaintașilor noștri pentru apărarea și păstrarea credinței străbune.

IOAN STĂNIȘOR

P.S. În memoria autorului lucrării sus-menționate sora și fratele donează câte 2 exemplare din Monografia Săliștei, 1991 și câte un exemplar din teza de licență următoarelor instituții: Facultatea de Teologie Sibiu; Biblioteca ASTRA Sibiu; Protopopiatul Săliște și Liceul Dr. I. Lupas Săliște.

Filosoful și eseistul Vasile Băncilă, sărbătorit la Sibiu

În partea finală a anului 2003 a avut loc, în Aula Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, Simpozionul „VASILE BĂNCILĂ, FILOSOF ȘI ESEIST”, organizat de Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”, de Facultatea de Litere și Arte Sibiu și de Uniunea Pensionarilor din Sibiu.

Așa cum a arătat prof. univ. dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie, „Vasile Băncilă n-a fost doar filosof ci el a fost preocupat, între altele, și de educația religioasă a copilului, fiind apoi și autor al unui manual de morală creștină, și nu în ultimul rând, un apologet creștin”. Părintele decan a subliniat, în continuare, vocația de dascăl a celui omagiat și s-a adresat studenților prezenți, recomandându-le, elaborarea de teze de licență despre vocația și personalitatea lui Vasile Băncilă.

Semnatarul acestor rânduri a expus mai multe detalii semnificative despre viața și activitatea lui Vasile Băncilă și a subliniat patriotismul și densitatea ideatică a operei sale filosofice. Vasile Băncilă a fost o fire de luptător și nu a încetat nici un moment să scrie, chiar „sub lespedea istoriei”; iar în „... Ardeal e o dispoziție pentru ordine și cultură”, încheie vorbitorul, referindu-se la „Semnificația Ardealului”.

Prof. univ. dr. Ioan Mariș, un bun cunosător al operei blagiene, a remarcat că personalitatea omagiată s-a aplecat „cu aceeași dăruire și asupra operei blagiene”, lăsându-ne „o exegeză unică, neîntrecută”.

În lucrarea „Lucian Blaga, energie românească”, autorul accentua faptul că unicitatea lui Blaga stă în „dimensiunea metaforică” pe care el o releva spiritului românesc.

Relația Blaga-Băncilă, remarcă prof. univ. dr. Gheorghe Pavelescu, nu s-a limitat la cea dintre filosof și exegetul său, ci era mult mai profundă. Deși aveau „caractere diferite — unul era gânditor (Blaga), celălalt optimist, vesel (Băncilă) — cei doi erau „adevărate spirite înrudite”. Epistolografia celor doi filosofi are o particularitate, continuă vorbitorul, și anume: „... în timp ce Blaga este extrem de concis, Vasile Băncilă, fără a fi lipsit de darul conciziei, practica și o scrisoare-eseu”.

Nenumăratele scrieri semnate de Vasile Băncilă releva, nu doar un eseist și un filosof, ci și un literat, un orator de marcă, un epistolar și un adevărat pedagog, iar înainte de toate un luptător intrasigent, pentru care dimensiunile moral-religioase și etnice au fost coordonate esențiale ale existenței sale — a mărturisit Ioan Băncilă, fiul filosofului.

Prof. univ. dr. Pamfil Matei, decanul Facultății de Litere și Arte din Sibiu, într-un limbaj curgător a remarcat că în „sistemul filosofic al lui Vasile Băncilă s-a integrat armonios și preocuparea pentru limba română”, pentru istoria ei și pentru necesara ei apărare și cultivare, fiind convins că „limba este semnul cel mai vădit al unei națiuni”.

Dar ce a însemnat pentru apropiați „cel mai fecund creator al generației sale” (Nicolae Bagdasar), mărturisește David Prodan în *Memorii*: „cu Vasile Băncilă însă nu puteai fi prieten fără să-și reverse asupra ta tot belșugul intelectului său ineputabil, toată vibrația sufletului în veșnica dăruire”.

ȘT. MUNTEANU-SĂCELE

Noua Bibliotecă din Alexandria

Biblioteca din Alexandria, împreună cu Farul și cu mormântul lui Alexandru cel Mare, a creat gloria Alexandriei Egiptului în urmă cu două mii de ani. Un loc legendar, care și-a propus să adune toate cărțile din lume, în original și în traducere grecească. Aici au luat chip volumele lui Homer, Odele lui Pindar, dar și traducerea în grecește a Bibliei: 72 de înțelepți, aduși de la Ierusalim, au fost izolați în Insula Faro și au tradus, în 72 de zile, varianta grecească a Cărții Sfinte a evreilor, carte capitală pentru cultura europeană. În aceeași bibliotecă, matematicienii și astronomii au desenat primele hărți ale Pământului și ale Cerului, au trasat meridianele și paralelele.

Dorită de Ptolemeu al II-lea Filadelful, care a stăpânit Egiptul între 285 și 246 î.Hr., gândită de Falereus, discipol al lui Aristotel, avea să fie cea mai mare bibliotecă a lumii antice: se pare că în vremea lui Iulius Cezar ajunsese la 700 de mii de volume. Dar a fost înghițită de furtunile istoriei, împreună cu întreaga-i încălțatură de texte antice.

Astăzi renaște, grație unui proiect promovat de Unesco și realizat de arhitecți norvegieni, în același loc de unde fusese ștersă cu secole în urmă. De această dată, are capacitatea să găzduias-

că până la 8 milioane de volume, un edificiu cu 11 etaje, închis între ziduri de granit, ca o citadelă a culturii. Ar fi trebuit să fie inaugurată în 23 aprilie anul acesta, dar, din nou, evenimentele istorice ce marchează astăzi Orientul Mijlociu, au făcut ca acest eveniment să fie amânat. Proiectul este ambițios, pentru un oraș precum Alexandria Egiptului, care, cu două mii de ani în urmă, era capitala culturală a întregii lumi.

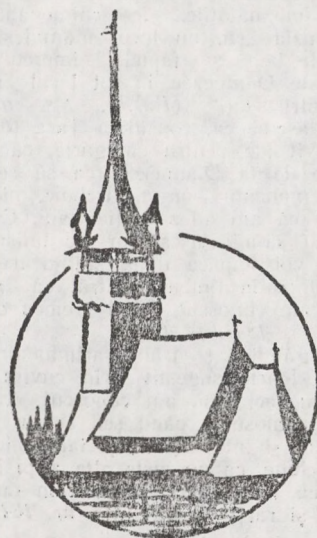
Sunt mai bine de două milenii de când Ptolemeu al II-lea încerca să colecționeze „toate cărțile de la toate popoarele pământului”. În mânia sa, regele confiscă toate papirusurile găsite pe corăbiile care treceau prin Alexandria, le copia și restitua proprietarilor copia, păstrând originalul, pe care apoi îl traducea în grecește (dacă era cazul). Cărți din toate culturile și limbile erau apoi catalogate. Biblioteca a devenit astfel un fel de Muzeu, adică locul Muzelor, un laborator al cunoașterii. Euclid abia terminase de scris ale sale *Elemente de geometrie*, că Eratosten din Cirene, al treilea director al bibliotecii, calcula, cu o impresionantă precizie, circumferința terestră. În timp ce poetul Calimah cataloga volumele prezente, Zenodot din Efes corecta și împărțea în cân-

turi și strofe opera lui Homer. În jurul acestei biblioteci se consuma întreaga viață culturală a Alexandriei. Dar nu numai. Iată ce nota poetul Erodos: „Afrodita e la ea acasă; se găsesc aici toate lucrurile bune pe care le dorești. Mai ales, femei, femei, femei, dar și vin și tineri arătoși”. Era o cetate a plăcerilor, turbulentă și neliniștită.

Se crede adesea că biblioteca a fost distrusă în două rânduri, în vremea lui Cezar, în anul 48 î.Hr., și de către califul Omar, când locuitorii au folosit papirusurile pentru încălzirea băilor publice. Alții cred că biblioteca a dispărut în anul 267 î.Hr., când trupele reginei Zenobia din Palmira s-au confruntat, pe străzile orașului, cu cele ale lui Aurelian. Oricum, o dată cu biblioteca au dispărut iremediabil sute de lucrări ale lumii antice. Uneori, unele papirusuri reapar din deșert; provenind din vreo bibliotecă privată și aruncate la gunoi, au fost folosite pentru înfășurarea vreunui defunct.

Astăzi, această bibliotecă ar vrea să renască. Desigur, în condiții moderne. Chiar dacă n-a fost încă inaugurată, este vizitată de milioane de turiști.

Arhim.
IUVENALIE IONASCU

O posibilă apropiată redeschidere a Institutului de Teologie de la Halki, al Patriarhiei Ecumenice

Patriarhia Ecumenică de Constantinopol a primit în 30 octombrie 2003 autorizația formală de redeschidere a Institutului de Teologie de la Halki (Insula Hebeliada, din Marea Marmara), închis de către autoritățile turcești în 1971. Această decizie a fost luată ca urmare a atenționărilor venite din partea Comunității Europene, care cere țărilor interesate a adera la Uniunea Europeană să respecte charta drepturilor omului în materie de libertate religioasă, precum și convențiile internaționale și tratatele comunitare.

Această prestigioasă instituție de învățământ teologic a fost înființată în 1844 și în cadrul ei s-au format slujitorii bisericești din Fanar și din toate diecezele Patriarhiei ecumenice.

Termenul limită până la care Institutul trebuie redeschis este luna decembrie 2004, când vor începe negocierile cu Turcia în vederea aderării la Uniunea Europeană.

Ministrul turc al Educației, care a avut o întâlnire de lucru cu patriarhul Bartolomeu I al Constantinopolului, a precizat că nu există motiv serios ca să se refuze funcționarea unei școli teologice creștine, atâta vreme cât în Turcia există astăzi douăzeci și patru de facultăți de Teologie musulmană.

La rândul său, patriarhul ecumenic a considerat că decizia de redeschidere a Institutului de la Halki reprezintă „o victorie a rațiunii și dreptății asupra nedreptății și iraționalului”. Sanctitatea Sa a mai arătat că acest drept, pentru care s-au depus stăruințe pe tot parcursul celor mai bine de trei decenii de la pierderea lui, nu este o chestiune de prestigiu, cum ar putea crede unii, ci mai ales o necesitate stringentă, care să per-

mită reînnoirea și completarea clerului și a altor categorii de slujitori bisericești de la centrul patriarhal din Fanar și din parohiile din diecezele din străinătate ale Patriarhiei.

Intrucât Institutul ar urma să funcționeze pe teritoriul turc, patriarhul n-a exclus posibilitatea unei anumite forme de control al Ministerului Educației. Corpul didactic, alcătuit din clerici și laici, există încă de dinainte de desființarea școlii. Acest corp trebuie doar reînnoit. Candidații vor veni din lumea întreagă, așa cum a fost situația și până în 1971.

Comunitatea ortodoxă greacă din Constantinopol este estimată astăzi la mai puțin de cinci mii de credincioși, când, în urmă cu o jumătate de secol, această comunitate număra peste o sută cincizeci de mii de credincioși.

În urma atentatelor antigrecoști și anticreștine din septembrie 1955, care au făcut numeroase victime, acea comunitate s-a diminuat continuu. Guvernul turc a trecut sub tăcere toate abuzurile și actele de teroare, în urma cărora au avut de suferit nu numai credincioșii ci și lăcașurile de cult, cimitirele și clădirile reședinței patriarhale. Se știe, spre exemplu, că în septembrie 1996 a avut loc un atac cu grenadă contra reședinței patriarhale, care a cauzat serioase distrugerii. În luna decembrie a anului următor s-a repetat un astfel de atac.

Se speră că, în viitor, astfel de situații să nu se mai întâmple, comunitatea internațională dovedind, în sfârșit, mai multă fermitate în descurajarea oricărei încălcări a drepturilor omului.

(Informație preluată din buletinul „Service Orthodoxe de Presse”, decembrie 2003, p. 6).

În perioada 22—29 octombrie 2003 o delegație a Facultății de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din Sibiu a vizitat Facultatea de Teologie Romano-Catolică din Graz, în cadrul parteneriatului dintre cele două instituții. Delegația, formată din 13 studenți, a fost condusă de Pr. Lect. univ. dr. Irimie Marga, coordonator la nivel studențesc fiind Iosif Cristian Rădulescu, student în anul III.

Programul săptămânii ecumenice organizate de colegii austrieci a ilustrat într-un mod aparte spiritualitatea romano-catolică, atingându-se astfel obiectivul propus pentru această întâlnire, respectiv acela de a ne mijloci o cunoaștere mai profundă a spiritului romano-catolic, mai greu de sesizat din literatura de specialitate. În felul acesta, vizita noastră s-a constituit într-un răspuns la vizita anterioară, făcută în România de colegii catolici din Graz. Cu acel prilej, ei intraseră în contact cu experiența spirituală a Bisericii Ortodoxe Române. De altfel, cele trăite atunci și-au găsit o continuare și acum, mai cu seamă în timpul Sf. Liturghii celebrate la parohia ortodoxă română împreună cu toată comunitatea de acolo.

Programul a debutat cu o rugăciune în biserica Leech, unde mai apoi prof. Erich Renhart, responsabilul pentru parteneriat, a făcut deschiderea oficială a săptămânii ecumenice.

A urmat întâlnirea cu decanul Facultății de Teologie Romano-Catolică din Graz, prof. univ. dr. Gerhard Larcher, care a adresat urarea de bun venit și a făcut referiri la evoluția parteneriatului dintre cele două facultăți și la importanța lui în dezvoltarea relațiilor ecumenice dintre cele două biserici. A urmat apoi vizita la episcopul romano-catolic al diocesei Graz-Seckau, dr. Egon Kapellari, căruia i-au fost transmise salutări frățești din partea I.P.S. Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală.

În cadrul dialogului purtat la Institutul pentru Ecumenism din Graz, studenții români au discutat pe marginea referatelor pregătite atât de partea română: „Îndrumarea duhovnicească” (Doru Doroftei, student în anul IV) și „Sinaxa liturgică” (Ilarion Măță, student în anul II) cât și cea austriacă: „Forme cultice feminine” (Daniela Murschitz) și „Bibliodrama” (Sylvia Hodek), referatele prezentând aspecte importante ale spiritualității celor două biserici. La seminar a luat parte și prof. dr. Gregorios Larentzakis de la Institutul pentru Ecumenism din Graz, moderator fiind drd. Alina Pătru.

S-au vizitat mai apoi câteva mănăstiri semnificative pentru viața monahală catolică: Mănăstirea Rein, Mănăstirea Seckau și Mănăstirea Sf. Lambrecht, unde am avut ocazia de a-l întâlni pe abatele Otto Strohmeier, mare iubitor și pictor de icoane ortodoxe. Programul a inclus și alte puncte care vizează aspecte ale vieții sociale în care activează Biserica romano-catolică, precum discuția cu reprezentantul regional al fundației umanitare „Caritas”, vizitele la comunitatea Vinzendorf, unde erau sub îngrijire și îndrumare persoane dependente de alcool, la comunitatea Emma-nuel preocupată în mod deosebit de atragerea și implicarea tinerilor în biserică și la Casa Liniștii, deosebit de interesantă și ilustrativă pentru modul în care se realizează comuniunea de rugăciune.

Tot în cadrul pelerinajelor și a discuțiilor purtate cu diferiți reprezentanți ai Bisericii romano-catolice, am aflat informații utile despre problemele cu care se confruntă aceasta în ultima vreme, probleme care ne-ar putea afecta și pe noi într-un viitor nu prea îndepărtat, ca de pildă scăderea numărului de credincioși și numărul insuficient de slujitori ai altarului și ai mănăstirilor, dar și despre modul în care bisericile parohiale și mănăstirile se implică în viața credincioșilor.

Duminică, 26 octombrie 2003, am asistat împreună cu colegii austrieci la celebrarea Sfintei Liturghii în Biserica „Sfânta Treime” a comunității române ortodoxe din Graz, comunitate păstorită de Pr. Paroh Liviu Vâlcea. Demnă de reamintat a fost colaborarea familiilor de români din Graz cu organizatorii acestei săptămâni ecumenice, concretizată în două puncte ale programului: o după-amiază și o cină românească. Acest aport a fost foarte apreciat, cu atât mai mult cu cât propunerea de colaborare a venit din partea familiilor de români.

Pe întreaga desfășurare a programului am observat cât de benefic este acest parteneriat și cât de mult mijloacele el apropie dintre noi, și nu în ultimul rând dintre Bisericile noastre. Acesta este un pas mic, dar important, fără de care este greu de închipuit o unitate a bisericilor. Fără cunoașterea reciprocă și fără respectarea valorilor fiecărei Biserici nu se poate concepe nici un fel de relație ecumenică. Am înțeles tocmai datorită acestei cunoașteri că, în calitate de mărturisitori ai aceluiasi Domn, ne revine în egală măsură obligația de a ne osteni spre o cât mai mare împreună apropiere de Dumnezeu.

atât diacronic, cât și pe orizontală epocii moderne, a principalelor componente tematiche privitoare la ascetică, autorul respectă caracterul eclectic al studiului moralei creștine („Toate să le cercetați, țineți ceea ce este bun” — I Tesaloniceni 5, 21), reliefând permanent superioritatea eticii și spiritualității creștine care operează la desăvârșirea personalității umane.

Tot ca atribute de originalitate sunt corelativul ce se stabilesc, pe de o parte, între ascetică și educația fizică (cu temeinice motivații pentru însușirea sufletească și trupească, de fortificare spirituală), iar pe de altă parte, între ascetică și literatură (autohtonă și universală) în scopul potențării resurselor spirituale din perimetrul asceticii. Astfel, lectura cărții devine și mai atractivă, iar puterea de persuasiune în rândul cititorilor crește.

Cartea nu este doar un tratat academic de fundamentare teoretică a asceticii, a ascezei creștine, ci și un îndrumar practic, de cultivare a ascezei creștine în rândul credincioșilor ca o îndatorire întru desăvârșirea morală (atât în mediul microsocial, în familie, cât și în cel macrosocial, în comunități mai largi). Tematica lucrării este abordată și din perspectivă interconfesională, având în vedere atât diferențele specifice, dar mai ales posibilitățile de apropiere a confesiunilor creștine spre unitatea în duh.

Acest amplu tratat de Ascetică reconfirmă autenticitatea valorii a cercetătorului de elită în domeniul teologiei — preot. univ. dr. Sorin Cosma, capacitatea sa viguroasă, de excepție, în abordarea unor coordonate fundamentale ale spiritualității umane.

Procedând la expunerea, Prof. PETRU CĂLIN

Rugăciunea ecumenică a reprezentat pentru participanți un moment de adevărată înălțare duhovnicească, prin aceea că era în fapt o căutare comună a Dumnezeului Care ne-a adus împreună. Tocmai prin această comuniune de rugăciune am devenit mai conștienți că, mai presus de toate, Hristos a murit pentru noi toți și că ar fi un lucru vrednic de laudă să ajungem să ne împărțim din același Potir și să purtăm laolaltă biruința Învierii Sale.

Constatăm cu bucurie că acest parteneriat, prin valoroase schimburi de experiență de până acum, oferă ambelor părți noi perspective asupra ecumenismului și asupra modului în care trebuie purtat dialogul interconfesional. Însă pentru a culege roadele acestui parteneriat avem nevoie de o deosebită deschidere sufletească și totodată de conștiința că nu ne-au fost dăruite la via întâmplării, ci ne-au fost date ca merinde spre întărirea în lupta pentru dobândirea unității creștine.

Student IOSIF CRISTIAN RĂDULESCU

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, VISARION RAȘINĂREANU, a săvârșit următoarele:

- 10 DECEMBRIE 2003 — P.S. Sa a primit pe Rev. Philip Simpson și pe Timoty Okroev de la C.M.S. — Anglia.
- Seara a slujit Vecernia și Acatistul Mântuitorului în Catedrală.
- 11 DECEMBRIE 2003 — P.S. Sa s-a întâlnit cu studenții teologi de la Facultatea de Teologie din Sibiu, aparținători eparhiei Sibiului.
- 13 DECEMBRIE 2003 — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană, hirotonind întru diacon pe teologul Liviu Prunea.
- Seara a oficiat Vecernia la Mănăstirea de maici de la Nocrich, și a tuns în monahism două viețuitoare.
- 14 DECEMBRIE 2003 — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica de la Căminul de bătrâni din Sibiu (Pr. paroh Cătălin Dumitrescu), hirotonind întru preot pe diaconul Liviu Prunea pe seama parohiei Valchid, prot. Mediaș.
- Seara a participat la Concertul de colinde al Coralei Seminarului Teologic din Făgăraș.
- 17 DECEMBRIE 2003 — P.S. Sa a prezidat examenul concurs pentru ocuparea unui post de preot la parohia Brașov-Cetate.
- A primit colindători din Cașol și Mărsa.
- Seara a participat la Simpozionul „Nașterea Domnului” organizat de Academia Forțelor Terestre Sibiu.
- 19 DECEMBRIE 2003 — P.S. Sa a participat la Serbarea de Crăciun organizată de elevii Liceului teoretic din Tâlmăciu.
- Seara a participat la lansarea cărții „Emanuil Gojdu” la Cercul militar din Sibiu.
- 20 DECEMBRIE 2003 — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană hirotonind întru diacon onorific pe teologul Gheorghe Ciocă în Codlea.
- Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- 21 DECEMBRIE 2003 — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la mănăstirea Cârțioara, prot. Avrig, rostind cuvânt de învățătură și oficiind și slujba unei călugării.
- A vizitat și biserica din Cârțioara-Oprea, aflată în șantier de restaurare.
- Seara a participat la Concertul de colinde al Coralei mitropolitane din Sibiu.
- 22 DECEMBRIE 2003 — P.S. Sa a săvârșit slujba de binecuvântare a bisericilor de lemn „Înălțarea Domnului” din Târlungeni, prot. Brașov și Sf. Liturghie arhierescă.
- 23 DECEMBRIE 2003 — P.S. Sa a săvârșit slujba de binecuvântare a noii biserici de la Spitalul militar Sibiu (Pr. paroh Dănuț Papară).
- 25 DECEMBRIE 2003 — Crăciunul — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană iar seara Vecernia, tot acolo.
- 26 DECEMBRIE 2003 — P.S. Sa a slujit Sf. Liturghie arhierescă în biserica „Buna-Vestire” (de pe Groapă), din Sibiu rostind cuvânt de învățătură (Pr. paroh Constantin Mitea).
- După-masă a oficiat Vecernia în biserica mare din Săliște și a participat la Concertul de colinde al Reuniunii de cântări din Săliște.
- 27 DECEMBRIE 2003 — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la Mănăstirea „Brâncoveanu”, Sămbăta de Sus, iar Vecernia, în biserica „Sf. Nicolae” din Tâlmăciu.
- 28 DECEMBRIE 2003 — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica parohială din Părauș, prot. Făgăraș (Pr. paroh Laurențiu Urian), rostind cuvânt de învățătură și oficiind taina Sf. Botez pentru cei trei copii ai părintelui paroh.
- 1 IANUARIE 2004 — P.S. Sa a săvârșit la miezul nopții „Acatistul mântuitorului” în Catedrală, iar dimineața, Sf. Liturghie arhierescă.
- Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- 2 IANUARIE 2004 — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în Capela „Sf. Vasile cel Mare” de la Spitalul nr. 3 din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.
- Seara a slujit Vecernia și Acatistul Sf. Vasile în Catedrală.
- 4 IANUARIE 2004 — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica din Tâlmăcel, prot. Avrig, rostind cuvânt de învățătură.
- 6 IANUARIE 2004 — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană.
- 7 IANUARIE 2004 — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica „Sf. Ioan Botezătorul” din Săliște-Gru.
- 11 IANUARIE 2004 — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica „Sf. Nicolae” din Turnu-Roșu, prot. Avrig (pr. paroh Mihai Vranceanu), rostind cuvânt de învățătură.
- Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- 12—16 IANUARIE 2004 — P.S. Sa a prezidat pe rând colegiile electorale preoțești din prot. Agnita, Săliște, Avrig, Brașov și Mediaș în vederea desemnării de candidați pentru funcția de protopop.
- 17 IANUARIE 2004 — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica „Sf. Antonie cel Mare” din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.
- La amiază a oficiat un Te-Deum în Catedrala mitropolitană, iar seara a slujit Vecernia tot acolo.
- 18 IANUARIE 2004 — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la Mănăstirea „Sf. Treime” din Orlat, prot. Săliște, rostind cuvânt de învățătură.
- Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- 22 IANUARIE 2004 — P.S. Sa a participat la Simpozionul „24 ianuarie 1859” organizat la Cercul militar Sibiu.

Arhid. VASILE AVRAM

După mai multe studii de morală și spiritualitate creștină, publicate în volume, după un curs de Bioetică, recent apărut, preotul prof. univ. dr. Sorin Cosma, titularul catedrei de morală de la Facultatea de Teologie din Timișoara, face să vadă lumina tiparului cartea intitulată *Ascetica* (Editura Marineasa, Timișoara, 2003) — lucrare ce se vrea un corolar al unei prodigioase activități didactice și de cercetare teologică de peste 40 de ani.

Apariția lucrării prof. univ. dr. Sorin Cosma constituie un veritabil eveniment editorial, prin dimensiune, complexitate și profunzime, aceasta întrunind atributele unui tratat de netăgăduită valoare. Un tratat, care, pornind de la accepțiunile arhetipale ale termenilor *askeia* (a exercita), *askesis* (exercițiu), *atletis* (atlet), își propune și realizează, într-o amplă explicitate, configurarea unui proces psiho-spiritual — cel al ascezei — cu întreaga sa devenire semantică. E un tratat ce însumează virtuțile unui asiduu cercetător cu vocație în câmpul larg și subtil al teologiei, erudiția sa în domeniu și în orizontul cunoașterii enciclopedice prin frecvente abordări multidisciplinare.

După *Cuvântul introductiv* al autorului, se dă o primă lămurire asupra noțiunii de ascetică și asceză, specific creștin, „ca înfrânare, osteneală și luptă pentru disciplinarea simțurilor, a afectelor și instinctelor, de a fi supuse spiritului, care la rândul său mereu se exersează cu evlavie, spre a crește mereu în virtute, după modelul lui Hristos, printr-o viață duhovnicească pătrunsă de duhul vieții Lui (...) redând astfel chipul lui Dumnezeu naturii umane ce poartă în sine rănilor păcatului” (pag. 10). În continuare, materialul acestei masive lucrări (640 pag.) este distribuit în două mari componente de

Preot prof. univ. dr. Sorin Cosma, *Ascetica*, Editura Marineasa, Timișoara, 2003, 640 p.

bază eșalonată potrivit unei evidente logici interne. Partea întâi reprezintă o amplă, detaliată și profundă analiză a ceea ce înțelege, se numește patologie spirituală (păcatul și patima), ca apoi, partea a doua (cea mai întinsă — 385 pag.), să se constituie într-o cuprinzătoare și pertinentă expunere asupra aretologiei creștine — un larg spectru de concepte și iradierii din sfera virtuții creștine.

Conținutul cărții se derulează potrivit unei riguroase structurări, conferindu-se astfel demersului analitic o înălțare sistematică și o permanentă corelare a ideilor pe capitole și subcapitole — în acest fel evitându-se posibilele redundanțe.

Se poate observa cu ușurință că acest remarcabil studiu este conceput prin abordare bipolară, antitețică, dar nu prin simplă juxtapunere, ci printr-o osmotică (explicită ori implicită) comunicare între cele două părți, patologiei spirituale corespunzându-i ca remediu bogată și benefică paletă a virtuților creștine.

Elaborat ca un tratat de spiritualitate creștină având consecvent ca reper cardinalele spiritului Sfințit Scripturi și tradiția patristică și ascetică aparținând cu precădere Răsăritului creștin, acest studiu își susține argumentarea (îndeosebi în prima parte) și prin dovezile extrase din alte zone ale cunoașterii: psihologie, psihiatrie, biologie, bioetică, medicină, sociologie, literatură, arte, etc. Această abordare multidisciplinară — explică autorul — este firescă, întrucât „persoana umană în actualitate trebuie să fie privită și tratată într-un complex de factori, care îi determină diversele ei aspecte” (pag. 6). Astfel, conco-

mitent cu analiza teologică, lucrarea oferă și temeiul științific al ascezei creștine, demonstrându-se științific deci, că toate laturile spirituale ale ființei umane coabitează într-un tot unitar prin intercauzalitate și intercondiționalitate.

Îndeobște, înainte ori după săvârșirea unei lucrări, se pune necesara întrebare a înțelepților latini: cui prodest? (la ce folosește?). În acest caz, lucrarea de față dă variate răspunsuri pozitive prin însuși conținutul său și modul de elaborare, respectiv actualitatea tematică și viziunea originală a autorului. În afara atributelor enunțate mai sus, se mai înțelege din conținutul cărții că ascetica depășește emblema strictă a lui „homo religiosus”, întrucât se referă la însăși condiția umană ca unitate bio-psiho-socio-culturală și religioasă. În felul acesta, atât patimile, cât și virtuțile nu sunt numai defecte ale păcătoșilor, respectiv calități ale sfinților, ci intercondiționări ale structurii condiției umane. Maladiile spirituale se intercondiționează cu bolile sufletești și trupești, realitate pe care preotul duhovnic este chemat să o cunoască temeinic spre a le putea deosebi și a oferi terapia spirituală necesară (La multe facultăți de teologie s-a introdus studiul de medicină pastorală).

Spre deosebire de alte tratate de morală creștină, această lucrare acordă spații largi analizei „păcatelor strigătoare la cer”, intrate în obiectivul bioeticii: crimă, suicidul, avortul, eutanasia, violența, homosexualitatea etc., tratarea făcându-se prin raportare directă la realitatea socială contemporană.

Procedând la expunerea,

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

- **Luni, 1 DECEMBRIE 2003** — I.P.S. Mitropolit ANTONIE a primit pe Dl. Senator Aron Belasçu, de la P.R.M. Sibiu.
- **Marți, 2 DECEMBRIE 2003** — A primit pe P.C. Pr. Vasile Câmpăan de la Parohia Toderița, Protopopiatul Făgăraș.
- A primit pe P.C. Pr. Mihai Comșulea de la Parohia Veneția de Jos, Protopopiatul Făgăraș.
- A primit pe P.C. Pr. Ioan Neculoiu de la parohia Iași, Protopopiatul Făgăraș.
- **Joi, 4 DECEMBRIE 2003** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei.
- A primit pe dl. prof. univ. Dr. Ion Dur de la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu.
- A primit pe P.C. Pr. Ciocan de la Parohia „Catedrală” — Făgăraș.
- A primit pe Monahia Teodora Hulpan de la Mănăstirea Făget-Boholț, Protopopiatul Făgăraș.
- A primit pe P. Cuv. arhim. Ilarion Urs, starețul Mănăstirii „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus și exarhul Mănăstirilor din Arhiepiscopie.
- **Luni, 8 DECEMBRIE 2003** — A primit pe P. Cuv. Arhim. Ilarion Urs, starețul Mănăstirii „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus.
- A primit pe monahia Spiridona Mihu, stareța Mănăstirii „Sf. Nicolae” din Predeal, împreună cu monahiile Minodora și Filoftea.
- **Marți, 9 DECEMBRIE 2003** — A primit pe dl. Richard J.A. Hill, Directorul Companiei S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. și pe dl. Liviu Popa, director de Management la aceeași Societate.
- A primit pe P.C. Pr. Ioan Glăjar, Protopop interimar al Protopopiatului Făgăraș, împreună cu o delegație de 14 preoți din Protopopiat.
- A primit pe P.C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
- A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul ad-tiv-bisericesc al Arhiepiscopiei.
- **Joi, 11 DECEMBRIE 2003** — A primit pe P.C. Pr. univ. Dr. Nicolae Chifăr de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.
- A primit pe P. Cuv. Arhim. Ilarion Urs, Starețul Mănăstirii „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus.
- A primit pe Monahia Teodora Hulpan, stareța Mănăstirii Făget-Boholț, Protopopiatul Făgăraș, împreună cu dl. Dr. Piticaș din Făgăraș.
- A primit pe P.C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
- **Vineri, 12 DECEMBRIE 2003** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei.
- **Luni, 15 DECEMBRIE 2003** — A prezidat lucrările ședinței Permanentei Consiliului Eparhial.
- **Marți, 16 DECEMBRIE 2003** — A primit pe P.C. Pr. Ioan Găban, Protopopul Mediașului.
- A primit pe P.C. Pr. Ioan Rampf de la Parohia Șoard, Episcopia Alba Iulia.
- A primit pe dl. Andrei Miruț din com. Laslea.
- **Joi, 10 DECEMBRIE 2003** — A primit pe Dl. Ec. Ioan Mețiu de la Revista „Transilvania” din Sibiu.
- A primit pe P.C. Pr. Dr. Aurel Pavel de la Catedrala mitropolitană din Sibiu.
- A primit pe P.C. Pr. Gheorghe Gașpar de la Parohia ort. Rom. din Cisnădie.
- A primit pe dl. Ing. Beșchea Ioan Dumitru, director general la S.C. Internațional BID — Brașov.
- A primit pe D-na Veronica Bătaș din Chișinău.
- A primit pe P.C. Arhim. Ilarion Urs, Starețul Mănăstirii „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus, jud. Brașov.
- **Vineri, 19 DECEMBRIE 2003** — A primit la Reședința Mitropolitană corul CAEDONIA, din Sibiu și corul Catedralei din Deva cu ocazia Colindei, pentru Crăciun.
- **Duminică, 21 DECEMBRIE 2003** — A primit colinda Corului Catedralei din Mediaș.
- **Luni, 22 DECEMBRIE 2003** — A primit cu colinda Corul „Reuniunii de Cântări” din Săliște, condus de P.C. Pr. Ionom Stavrofor Ioan Ciocan.
- **Miercuri, 24 DECEMBRIE 2003** — A acordat un interviu cu ocazia Sărbătorilor Nașterii Domnului, doamnei Ioana Blaga-Frunzescu, reporter la Televiziunea Canal 9, TV din Sibiu.
- A primit cu colinda pe angajații Arhiepiscopiei Sibiului.
- **Joi, 25 DECEMBRIE 2003** — Crăciunul — A asistat la Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană. A rostit un cuvânt de învățătură. A oferit o recepție la care au participat: P.C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie din Sibiu, P.C. Arhim. Constantin Voicu, Decanul Facultății de Teologie din Oradea, preoți și diaconi slujitori ai Catedralei mitropolitane, preoți slujitori ai unor biserici din Sibiu, angajați ai Arhiepiscopiei, alte persoane.
- **Vineri, 26 DECEMBRIE 2003** — S-a deplasat la Mănăstirea „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus. S-a întâlnit cu dl. ec. Constantin Teculescu, Președintele CEC București.
- A primit cu colinda pe monahii, frații și ostenitorii Sfinței Mănăstiri „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus.
- **Sâmbăta, 27 DECEMBRIE 2003** — „Sf. Ștefan” — A participat la oficierea Sf. Liturghii în Biserica Mănăstirii. A rostit un cuvânt de învățătură.
- A primit cu colinda pe Monahia Siluana Ciupitul, stareța Mănăstirii Cârțișoara, împreună cu un grup de viețuitoare de la Mănăstire.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarea parohie vacantă:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN SĂLIȘTE

— Parohia ortodoxă română Poiana-Sibiului III — la transferări. Termen de concurs: 1 februarie — 1 martie 2004.

Cei care doresc să ocupe acest post își vor înainta cerere în termenul legal la Of. Protopopești anexând adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Of. Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa: vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† ANTONIE
Arhiepiscop și Mitropolit

Pr. SIMION SĂSĂUJAN
Consilier Ad-tiv bisericesc

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; P.S. Visarion Rășinăreanu - Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

I.S.S.N. 1223-8392

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● Ioan I. Nistor, membru al Academiei Române, publică *Istoria Românilor* în două volume, ediție îngrijită de Florin Rotaru, la Editura Biblioteca Bucureștilor. Vol. I apare în 2002, iar vol. II apare în 2003.

Este o carte foarte mare de 29/21 cm, volumul I cuprinzând 661 pag., iar vol. II cuprinzând 575 pag. Este una din cărțile cele mai mari ale Istoriei Românilor, scrisă cu mare exactitate de Ion I. Nistor, care din nefericire în perioada 1950—1955 a fost în închisoarea Sighet, după care a terminat-o de scris fiind aproape de Nicolae Iorga, Vasile Pârvan și A. D. Xenopol.

Istoric și om politic român (n. 16.08.1876, Vicovu de Sus, jud. Suceava, m. 11.11.1962, București). Doctor în filozofie al Universității din Viena cu teza *Die moldauischen Ansprueche auf Pokutien* (1909). Profesor agregat pentru istoria sud-est europeană la Universitatea din Cernăuți (1912). Membru corespondent al Academiei Române (1911). Membru titular al Academiei (1915). Răspunsul la discursul de recepție fiindu-i dat de Nicolae Iorga. Președinte al Secțiunii Istorice a Academiei (1930). Membru al Academiei Cehe de Științe și Arte din Praga (1935) și al Academiei Suedeze (1937). Conservator al Bibliotecii Academiei Române (1945—1948). I se retrage calitatea de Membru al Academiei Române în 1948; repus în drepturi post-mortem în 1990.

Acesta este Ion I. Nistor, care prin această carte ne-a dat una din *Istoriile cele mari* ale românilor. Cartea este pusă la punct astăzi de Academia Română și nu se poate să spui astăzi, că știi istorie, fără să fi trecut prin cartea sa. Ea se cere astăzi de a fi printre cărțile cele mai mari ale Istoriei românești. Se cade să fie printre cărțile oricărei biblioteci particulare sau publice, ca să poată fi cunoscută de orice român.

Să ne aducem dar aminte de Ion I. Nistor, și de lucrarea sa, care nu este una oarecare, ci cu greutate în istorie.

● La Editura „Roza Vânturilor” apare cartea lui Corneliu Popescu, *Un român — Primar în Venezuela*, cu un cuvânt despre Dr. Corneliu Popescu — un exponent al românismii mondiale, de Dan Zamfirescu, București, 2003, 256 pag.

E o carte foarte interesantă pe care Dan Zamfirescu a gândit să o pună la dispoziția poporului român, pentru a arăta că românul, dacă este puternic și inventiv, poate să ajungă în alte părți ale lumii, ceea ce ar fi însemnat o realizare și un îndemn și către ceilalți.

Corneliu Popescu a ajuns să fie primar în Venezuela. Dar ce, Venezuela a rămas chiar fără oameni? Ei tocmai aici este marea minune. Că au fost nevoiți să aleagă un român ca primar, peste dâșii. Noi am mai avut atâtea români, care s-au realizat peste hotare. Să ne gândim la George Emil Palade, care primește premiul Nobel pentru medicină, fiind român american. Sau să ne gândim la Iosif C-tin Drăgan care ajunge mare om de afaceri în Italia, care a fost și prin România, a fost chiar la Sibiu, unde ne-a adus un mare aparat, prin care făceam din cuvântul Bisericii, un cuvânt care făcea să fie auzit glasul preotului, al diaconului și al corului, la toți credincioșii adunați în Sfânta noastră Biserică.

Dar nu-i aceasta singura activitate a lui pe teritoriul României. Să ne mai gândim apoi, la cei care fiind literați și gânditori, au făcut să răsunе glasul lor în Franța și America, cum au fost Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Emil Cioran. Au fost voci românești care au adus strălucire Franței, precum și artiștii Constantin Brâncuși sau Sergiu Celibidache, și de ce să nu-l amintim și pe marele naist Gheorghe Zamfir și pe mulți alții, care au dus geniul românesc peste tot în lume (mai multe din acestea sunt prezente în introducerea lui Dan Zamfirescu).

Toate acestea sunt experiențele prezenței în lumea europeană și neuropeană, care ne fac cinste. Și încă o cinste destul de mare. Iată de ce ne face plăcută surpriză „un român primar în Venezuela”, care este Dl. Corneliu Popescu.

E o carte care merită citită cu tot interesul. Ea duce geniul românesc departe în lume, ceea ce ne face mare cinste și onoare. O recomandăm din toată inima spre lectură românilor moderni, ca să știe ei ce au putut să facă unii din frații lor, în lumea mare.

● Părintele Ioan I. Ică jr. publică în Editura Deisis (Sibiu, 2003), o carte recent descoperită din opera Sfântului Isaac Sirul „Cuvinte către singuratici despre viața duhovnicului, Taine dumnezeiești, Pronie și judecată” (partea a doua, 546 pag.).

„Sfântul Isaac este unul dintre cei mai iubiți autori duhovnicești din toate timpurile. Traduse în greacă la începutul sec. IX, scrierile sale au exercitat o uriașă influență asupra spiritualității monahale din Răsăritul Ortodox, dar și din Occidentul latin”.

Cartea aceasta a fost descoperită în 1983, de prof. Sebastian Brock, și a fost singurul manuscris siriac integral al părții a doua. De aceea un autor, părintele Alexander Golitzin scrie despre ea: „Isaac e nu numai minunat și Sfânt. E și tulburător... Poate că Dumnezeu ne-a lăsat acest Sfânt ca un delicat semn de întrebare, pus peste unele din certitudinile noastre. Nu asupra celor esențiale, ci asupra altora pe care noi, iar nu Dumnezeu, le-am declarat sigure. Fie ca Isaacul Său să ne tulbure pe noi toți,

iar noi, drept urmare, să creștem în iubirea pe care Sfântul Isaac nu a obosit să o laude”.

Este o carte mare și sigură a Sfântului Isaac Sirul. Încă o sursă de meditație și de învățătură, pentru toți aceia care s-au înscris pe drumul singurătății.

Aceasta e o sursă mare, dintr-un autor mare, pe care Dumnezeu ni-l oferă pentru pregătirea noastră. Căci ea e mai mult decât o carte pentru singuratici, o cale pentru tot creștinul.

● A apărut o carte într-adevăr nouă, intitulată de Academia Română „Fundatia Gojdu: *Emanuil Gojdu. Bicentinar*”. Cartea e îngrijită și prezentată într-un cuvânt înainte semnat de acad. Eugen Simion. Coordonatori: Cornel Sigmirean și Aurel Pavel, iar referenți: Acad. Camil Mureșanu și Grigore Ploieșteanu. Apare în Editura Academiei Române, București, 2003.

Are un cuvânt înainte de Părintele Patriarh Teoctist și un salut adresat participanților la simpozionul cu tema: „Emanuil Gojdu — Punte de legătură între România și Ungaria”, de Antonie Mitropolitul Ardealului.

E o carte în care scriu despre ceea ce a însemnat Emanuil Gojdu pentru cultura românească, în care semnează printre mulți alții, Adrian Năstase, Mircea Geoană, apoi Dan Berindei, Aurel Pavel, Pavel Cherescu, Mircea Păcurariu, care scrie despre „Un sprijinitor al Fundației Gojdu: Ioan Cavaler de Pușcariu”.

Merită toată atenția noastră.

● Corneliu Vadim Tudor publică o frumoasă carte în lb. engleză intitulată „*Aphorisms*”, apărută în 2003, la Editura România Mare, București.

Iată un exemplu: „cunosc un loc în care gândirea critică trebuie lăsată în afară: Biserica”, sau să luăm la întâmplare un altul: „Cine a spus că Dumnezeu nu are nici față nici vârstă? Dumnezeu este în mod infinit tânăr și frumos”.

Mai aflăm de aici despre Vadim Tudor că e născut în România la 28 Nov. 1949. Că este căsătorit și are două fiice. Este absolvent al Facultății de Filozofie, cu o teză asupra Sociologiei, apoi că este Doctor în Filozofie la Universitatea din Craiova, summa cum laude, că face apoi studii cu o bursă la Universitatea din Viena.

Este autorul a 17 volume de poezii, eseuri și studii istorice. Autor și al unor opere teatrale. Mai aflăm că e Președintele Asociației „Pro Basarabia and Bucovine”. Apoi a primit un premiu de aur și membru al Asociației: „Albert Schweitzer” la Varșovia în anul 2000. Este Membru al Academiei de Științe Politice din New York, Președinte al Partidului România Mare și Senator de București.

Am dat toate aceste date, fiind Președinte al unui Partid dintre cele mari din România.

● În colecția *Înțelepciune și Credință* a apărut cartea: *Calea asceților. O călăuzire în viața duhovnicească*, de Tito Colliader. Traducerea din lb. franceză aparține d-nei Măriuca Alexandrescu, Ed. Humanitas, 2003.

E o carte mică, dar plină de învățături bune, cum ar fi: *Urcuș și adâncime*, apoi *Smerenie și trezvie*, apoi *Patru capitole despre Rugăciune*, apoi *Stăpânirea trupului și duhului*, *condiția rugăciunii*, apoi despre *Post* și în sfârșit, mai pomenim despre un capitol intitulat: *Rugăciunea lui Iisus*.

„Calea asceților, una din expresiile pe care această înălțare le-a luat în cursul timpului, este o întrunire în viața creștină launtrică, o călăuzire către lumea cea nevăzută a trăirii creștine”.

E o cârtică care merită să fie citită cu toată grija.

● O altă carte interesantă este intitulată: *Valea lui Iosafat*, care potrivit cărții lui Ioil, va aduna lumea pentru judecata lui Dumnezeu. Este scrisă de Prof. Dr. Alexandru Mironescu, iar Ileana Mironescu, autoarea prefeței, este fiica profesorului.

Cartea este alcătuită din corespondența lui Mironescu și a altora din familia sa, care îi scot în evidență talentul său multiplu, căci fiind profesor de Științe, a putut da atâtea lucrări celebre la vremea lor, cum ar fi: *Limitele cunoașterii științifice* și altele.

El a fost însă un bun prieten al lui Sandu Tudor — părintele Daniil Tudor — și al Cercului „Rugul Aprins”, pe care acesta l-a organizat la Mănăstirea Antim, din București.

Iată ce scrie Ileana Mironescu pe coperta din spate a cărții: „*Valea lui Iosafat este o carte care, asemenea unui joc puzzle, reconstituie din fragmente decupate viața familiei noastre, iar prin ea, a unei lumi trecute, cu bucuriile și suferințele, cu speranțele și cu decepțiile ei, și pune în evidență mai ales mentalitatea, să spunem, burgheză a unor oameni lipsiți de dimensiunea spirituală a existenței*”.

Ea era însă elevă pe vremea aceea, așa că nu știa prea bine ce făcea tatăl ei. Desigur însă că îl cunoștea pe Sandu Tudor, care mai târziu devine părintele Daniil de la Rarău, pentru că venea foarte des în casa lor și apoi când a fost arestat, nu s-a mai întors de la închisoare. Totuși Al. Mironescu s-a întors, și a trăit încă câțiva ani.

ANTONIE P.

Abonamentul pe un an: 125 000 lei. Cont nr. 2511.1-61 1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2511.1-61.15/U.S.D.; cont Euro 2511.1 - 61.34/EUR) sau echivalentul în altă valută. Banca Comercială Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1.